

1

Láthatár

Pozitív változást hozhat
a speciális megmérettetés –
Pap Melinda írása

6

Lélekjelenlét

Mikor kell elkezdeni
a szexuális nevelést? –
Antal Erika

18

Láthatár

Továbbra is kérdéses
a katolikus iskola sorsa

19

Tanárszemmel

Az információátadástól
a kreativitásra nevelésig –
Simon Annamária írása

20

Iskola és kultúra

A vásárhelyi Bóbiták az ország
legjobb „kiskuruttjai” –
Antal Erika írása

22

Tanterem

Egyre több gyerek érdeklődik
a kertészkedés iránt

23

Hivatalos

2

Lélekjelenlét

Pánik, kíváncsiság és elővigyázatosság
a Kék bálna játék körül –
Kerekes Edit írása

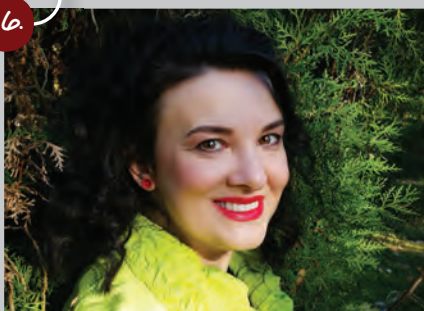
8

Diákszemmel

A csíkbánkfalvi Márton Ferenc Általános
Iskola harmadikosainak véleménye

16

Tanterem

„Beszélj, hogy értslek és érzeelek!” –
Dénes Gabriella interjúja
dr. Gyéresi Júliával

4

Portré

„A tanítványaimban
soha nem csalódtam” –
Interjú Böjte Lidia magyartanárral

14

Magánterület

Iskoláskorom néhány képben –
Botházi Mária írása

21

Láthatár

Állami támogatást kaphatnak
a szociális bentlakások –
Pap Melinda írása

10.

Örökségünk őrei – kreatív időutazók

2017

4.

SZÁM

NK MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2017. ÁPRILIS • 4. SZÁM

• FOTÓ: BANGA ELŐD ERNŐ

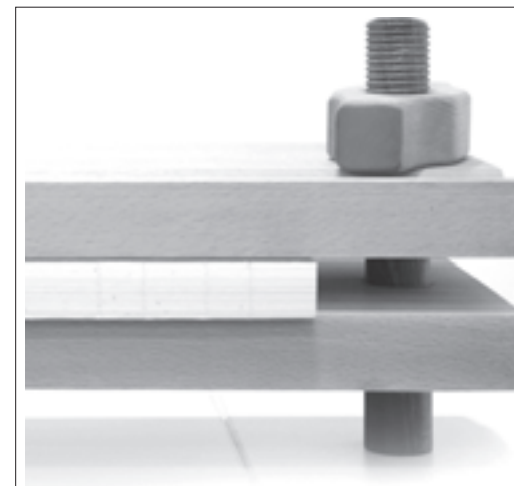
ISSN 2065-9725

- Tanárszemmel
- Diákszemmel
- Szülői szemmel
- Lélekjelenlét
- Tanterem
- Láthatár
- Óvoda
- Fotóriport
- Hivatalos
- Vakáció
- Iskola és kultúra
- Pályáz(z)atok
- Magánterület
- Térkép

**Rendelje meg online
a Magyar Közoktatást**
www.comunitas.ro/mkorendeles

**erdélyi magyar
könyvek egy térben**

**I D E A
K Ö N Y V T É R**

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

Kedves pedagógusok, jövőbeli szerzők!

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatást* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásaikat az mko@communitas.ro e-mail címre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk: A Magyar Közoktatás szerkesztősége

www.comunitas.ro

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatas> webcímen.

 www.facebook.com/magyarkozoktatas

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0264-44-14-01-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redakția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefón: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro
Redakția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogató:

Idén is románból teljesítettek a leggyengébben a próbavizsgákon a magyar diákok

Pozitív változást hozhat a speciális megmértetés

Jótekonnyal lehet a magyar diákok eredményeire a sajátos román záróvizsga bevezetése, melyről április elején döntött a képviselőház. Az idei próbavizsgák eredményei is azt bizonyítják: a magyar anyanyelvű diákok számára a román jelenti a legnagyobb kihívást.

Sajátos, könnyített tételekből vizsgáznak majd a román nyelv és irodalmat sajátos tanterv alapján tanuló kisebbségi diákok – döntött április 4-i ülésén a képviselőház. A jogszabálymódosítást kidolgozó Szabó Ödön RMDSZ-es képviselő szerint a speciális záróvizsgákat négy év múlva szervezhetik meg először, amennyiben döntő házként a szenátus is jóváhagyja a kezdeményezést. Elmondta: a 2011-es tanügyi törvény kisebbségi fejezetében szerepel, hogy a kisebbségi diákok sajátos tanterv szerint tanulják a román nyelvet. Az ütemterv szerint jelenleg az alsó tagozaton, előkészítő osztálytól negyedikesig tanulják a magyar diákok nem anyanyelvként a románt, és idén az öt-nyolc osztályra is kiterjesztették a speciális tantervet, következő tanévtől az ötödikesek is eszerint tanulnak. Mivel a sajátos tantervet lépésről lépésre vezeti be a minisztérium, ezért a jelenlegi negyedikesek vizsgázhatnak majd elsőként sajátos, könnyebb tételekből, de a szaktárca úgy is dönthet, hogy már korábban bevezeti a speciális záróvizsgát, tette hozzá.

Az RMDSZ képviselőházi frakcióvezető-helyettese, az oktatási bizottság alelnöke elmondta, sem az oktatási törvény, sem a minisztérium szabályzata nem írta elő, hogy a speciális tantervből tanulók erre épülő sajátos tételeket kapjanak a záróvizsgákon, az általa kezdeményezett módosítás ezt a hiányt pótolja. Kifejtette, abban bízik, hogy a szenátus is megszavazza javaslatát, és idén megjelenik a *Hivatalos Közlönyben*. Úgy vélte, mentalitásváltást jelez, hogy a kezdeményezést nagy többséggel támogatta az alsóház.

A régóta várt módosítás

A pedagógusok szerint a törvényt módosításnak pozitív hozadéka lesz a

kisebbségi diákok eredményei szempontjából, ezek számára ugyanis évek óta a román jelenti a legnagyobb kihívást a záróvizsgán. „Régóta vártuk ezt a módosítást, nagyon jól jön. Nem korrekt, hogy a kisebbségi gyerekeknek ugyanolyan elvárásoknak kelljen megfelelniük, mint a román anyanyelvűeknek. Nem tudhat ugyanolyan jól valaki egy idegen nyelvet, mint a saját anyanyelvét” – értékelte a képviselőházi döntést Teodora Popescu, a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium román tanára. Elmondta, többéves, magyar gyerekek körében szerzett tapasztalata szerint ez jótekonnyal lesz a vizsgaeredményekre. És mivel az ősszel 5. osztályt kezdő diákok lesznek az elsők, akik differenciált vizsgán vehetnek részt, lesz idő megfelelően előkészíteni azt, tette hozzá. Teodora Popescu hangsúlyozta, a magyar diákoknak gondot okoz, hogy ugyanazt a tananyagot tanulják románból, mint román társaik, és ez az idei próbázáróvizsgákon is kiderült. A 11. osztályosok esetében az utolsó méteren módosult vizsgaprogram még nagyobb hátrányba hozta a kisebbségi gyerekeket, mondta a román tanár, ugyanis ezeknek az eddigi megszokott irodalmi szövegek helyett újságcikket, tudományos szöveget kellett értelmezni. „Gondjaik voltak a szöveg megértésével. Újságcikkek, tudományos szövegek kerültek be, ami a kisebbségi diákok helyzetét tovább nehezíti, nehezebb megérteni a terminológiát, mely sokszor tudományos vagy archaikus, kevésbé elérhető számukra” – részletezte a pedagógus, hozzátéve, heti 3-4 románóra kevés ahhoz, hogy a magyar gyerekek helytálljanak ilyen nehéz vizsgán. Elmondta, nagyvárosokban könnyebb a román nyelvet gyakorolni a magyar gyerekeknek, főleg ha vannak román barátaik, vagy

a családban segítenek, de például a Székelyföldön csak románórán hallanak román szót, beszélnek románul a gyerekek.

A kolozsvári unitárius kollégium román tanára úgy vélte, mindezek ellenére diákjai jól vették az akadályt, kielégítőek az eredmények. A számos végzős osztályt záróvizsgára felkészítő pedagógus szerint a hátralévő idő elégséges, hogy felkészüljenek, és szerinte az érettségén jobb eredmények születnek majd. Hozzátette, a mostani eredmények azt mutatják, a gyerekeknek elsősorban gyakorlatra van szüksége, mivel az új tételek más logika szerint működnek.

Sokan „buktak” románból

Az idei próbavizsgák eredményei is alátámasztják egyébként, hogy a magyar diákok románból teljesítenek a leggyengébben. Az eredmények szerint Hargita megyében ebből a tárgyból a tizenkettedikesek 43,9 százaléka ért el ötösnél nagyobb jegyet, míg magyarból 80,3, matematikából 49,76, történelemből 75,98 százalékos volt az átmenési arány. A tizenegyedikeseknél ennél is gyengébb a román-eredmény, 32,79 százaléka kapott átmenőt, magyarból 76,81 százalék ért el ötösnél nagyobb jegyet. A nyolcadikosok sem teljesítettek sokkal jobban, románból 41,74 százalék, magyarból 74,75, matematikából 32,02 százalék kapott ötösnél nagyobb jegyet. Kovászna megyében főleg a szakiskolákban született gyenge eredmények, a román tannyelvű osztályokban pedig magasabb volt az átmenési arány, mint a magyar osztályokban.

PAP MELINDA

Pánik, kíváncsiság és elővigyázatosság a Kék bálna játék körül

„Egy játék, amit nem lehet megvenni. Egy játék, ami beszél hozzád. Egy játék, ami leleselkedik utánad, jutalmaz, fenyeget, feladatokat ad. »Néha úgy érzem, hogy él.« Nem, persze, hogy nem élt ez a játék. De különleges volt. Nagyon is.”

A fenti idézet egy pazar ifjúsági regényből származik: *Erebos* című könyvében Ursula Poznanski már 2010-ben megírt egy csodálatos számítógépes játékot, amelyre háborzongatóan hasonlít a 2013-ban indított Kék bálna, ami most pánikot kelt főleg a felnőttek, és félelmet, rettegést vagy akár önpusztító cselekedeteket eredményezhet a gyerekek körében. Az *Erebos* 550 oldalon keresztül úgy vezet a meglepetésszerű végkifejletig, hogy közben tökéletesen leírja a teljes folyamatát annak, ahogyan egy Kék bálna-szerű számítógépes játék beszippanja az arra fogékonyakat. Végigkövethetjük a pszichológiáját, sokszor süt a sorokból a fájdalom, a megtörtség, a kirekesztettség, a sóvárgás, a rettegés. Megérthetjük, mi játszódik le egy fiatalban, egy gyerekben ilyenkor.

Mintha Erebost mintázná

Az *Erebos* titkos. Nem szabad róla beszélni, információkat terjeszteni az interneten, de információkat keresni sem. Ügyelni kell arra, hogy egyedül legyél, amikor játszol. És *Erebos* pontosan tudja, ha megszeged a szabályokat. Ismer téged, tudja, melyek a gyenge pontjaid, és megdöbbsz, amikor legtitkosabb vágyadat teljesíti. Foglyul ejt pörgésével, odafigyelésével, amitől úgy érzed, fontos vagy *Erebos*-ban, mintha mindenki más csak kellék lenne a te hőstörténetedhez. Úgy beszélget veled a játék, mintha akkor helyben születnének a válaszai, és korántsem előre beprogramozott standard mondatokból válogatna. Megjutalmaz, kérhatsz tőle, és kíváncságotat teljesíti. Közben feladatokkal bízik meg a valóságos életben: vigyél el valamit egyik helyről a másikra, kövess valakit, fenyegezz valakit, ölj meg valakit... Ha nem teljesíted, a játékosod meghal, és soha többé nem juthatsz be *Erebos*-ba – mert ehhez csak egyetlen esélyed van, és nagyon úgy néz ki, hogy nem, nem tudod kijátszani. Ugye, hogy döbbenetesen éppen olyan,

mint amilyennek a Kék bálnát megismertük?

„A játéknak fontos vagy”

A Kék bálnát 2013-ban az orosz *Facebook*-on, a *vKontakte*-on hozta létre a 21 éves Filip Bugyejkin, akit tavaly novemberben többrendbeli öngyilkosságra való buzdítás vádjával letartóztattak. A vádak nem tagadja, és azt nyilatkozta, hogy káros elemektől akarta megszabadítani a társadalmat ezzel a játékkal. A Kék bálna főleg magányos, valamilyen lelki problémával küszködő, esetleg friss szerelmi csalódástól szenvedő fiatalokat cserkész be. Ha csatlakoznak a játékhoz, akkor több héten át különféle feladatokkal bízza meg őket, amelyek teljesítését igazolniuk kell, mindeközben pedig erőteljes pszichológiai hatásoknak teszi ki a játékosokat, akiknek éjszaka kell csatlakozniuk a hálózathoz, ahol pl. rémfilmeket nézetnek velük. A végső próba az öngyilkosság, amelyet megelőzően a játékosoknak egy bálnát kell rajzolniuk, vágniuk valahova a testükre.

– A játék célcsoportja a kiskamaszok, a 11–14 éves korosztály, amelyre a leginkább lehet hatni érzelmileg, és amelyet valószínűleg nagyon jól tudják manipulálni. Még naivak, bármely információ, szenzáció felkelti az érdeklődésüket, de igazából még ekkora korú gyermek nem tud racionálisan gondolkodni, nem tud megfelelő döntéseket hozni, tehát nagyon könnyen belemegy ezekbe a játékokba vagy bármibe. Olyan korosztályról beszélünk, ahol ez a fajta sérülékenység jóval fokozottabb, erőteljesebb, és pont ezért sokkal nagyobb a veszély, hogy bármilyen hülyeségbe belemennek. Ebben az életkorban nagyobb szabadsága kezd lenni a gyermeknek, törekszik az önállóságra, emiatt a szülő kevésbé tud beletlátani, kevésbé tudja kontrollálni, figyelni – mondta Keresztesi Polixéna iskolapszichológus.

– Szakértők szerint a Kék bálna tipikus áldozata magányos, szerelemben csalódott, túlsúlyos, aki bánatáról, életéről oszt meg információkat a világhálón. Ez mégsem ilyen egyszerű, és nem jelenti azt, hogy

mindenki, akire nem érvényesek az előbb felsoroltak, biztonságban van.

– Önmagában a kíváncsiság mindenkit érint. Az utóbbi időben a média nagyon ráharapott a témára, mindenhol beszélnek a jelenségről, ugyanis előfordult néhány öngyilkosság gyerekeknél, ami ennek a játéknak is az egyik része, a végkicsengése. Az egész kicsit átment szenzációba, ugyanakkor pánikot is keltett, és ebből kifolyólag a szülők, pedagógusok, gyerekek is utánanéztek ezeknek az oldalaknak, mindenképp felkeltette az érdeklődést. A gyerekek videókat néztek, információkat gyűjtöttek, nem feltétlenül léptek be a játékba. Lassan mondhatjuk, hogy mindenkit érint ez a játék. Nem az a megoldás, hogy nem beszélünk róla, vagy letiltjuk a gyereket mindenféle kutyáról, ezzel nem előzzük meg a problémát. Egy kiegyensúlyozott gyerek esetében, aki viszonylag egészséges családi háttérrel rendelkezik, kisebb a veszély, mert legfeljebb a kíváncsiságát az információval vagy beszélgetéssel kielégíti, viszont nem lép be, vagy kevésbé hajlamos arra, hogy ilyen jellegű játékba belépjen. Aki önbizalomhiányos, vagy olyan a családi háttere, hogy nem kap megfelelő figyelmet, törődést, vagy valamilyen lelki bánata van, meg nem értettnek érzi magát, sokkal veszélyeztetettebb, de nemcsak a Kék bálnát, hanem más jellegű kockázatokat tekintve is. A Kék bálna hatalma abban rejlik, hogy bejelentkezés után viszonylag gyorsan valaki felveszi vele a kapcsolatot, visszajelzést kap, és neki pont ez hiányzik. Ez a rizikófaktor: valaki rám írt, rám kérdezett, kaptam választ, valaki kíváncsi rám, foglalkozik velem. Kap tehát a gyermek egy bizonyos fajta figyelmet, amit valamilyen szinten hiányol a mindennapi életében.

A tiltás csak olaj a tűzre

– Vannak jellegzetes tünetek, amelyek a gyerek viselkedésében hirtelen bekövetkezve egy kis odafigyeléssel gyanút kelthetnek a felnőttben, hogy valami történt?

– Ez ismét nemcsak a Kék bálnára, hanem bármilyen problémára érvényes. A szülő ismeri a legjobban a gyereket vagy a pedagógus ismeri a gyereket az iskolai közegben. Ha napokon, heteken

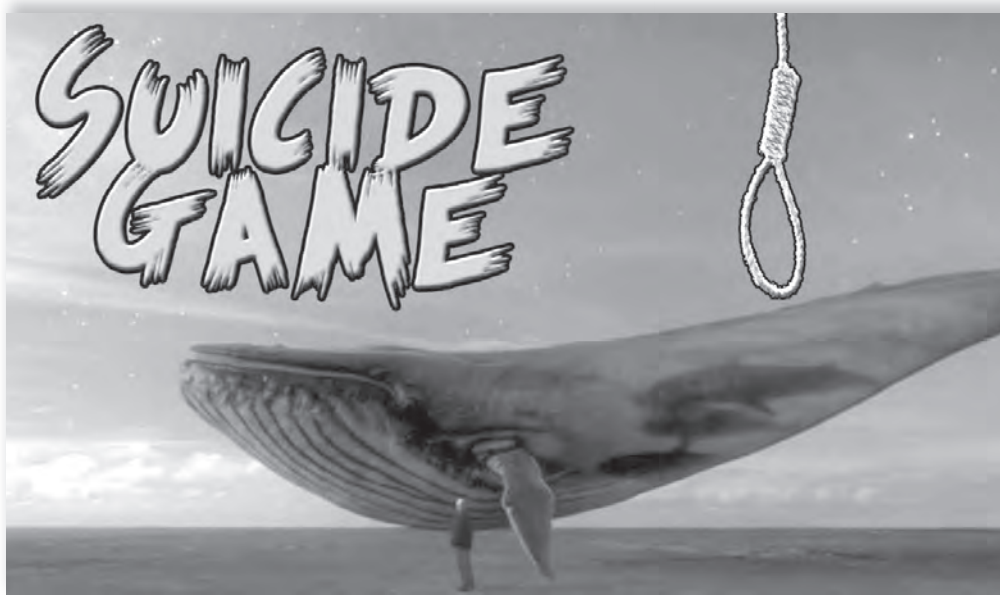
keresztül látja, hogy változott a gyerek viselkedése az eddigihez képest, tehát nem 1-2 napos hangulatzavarról beszélünk, akkor gyanút foghat. Lehet, hogy jobban elzárkózik, többet félrevonul, kevesebbet kommunikál, esetleg dühösebb, inkább kifelé fordul, ingerültebb a viselkedése – mindez lehet egy felkiáltójel a szülőknek. Ilyenkor (és nemcsak ilyenkor) érdemes leülni a gyerekkel, próbálni megérteni, mi van az ő életében, ami ezt kiváltotta. Lehet, hogy egy szerelmi csalódás, de az is lehet, hogy ő valaminek utánanézett és ez felkavarta, vagy ez foglalkoztatja, vagy igen, netán belépett ilyen jellegű játékba.

Akár szülőként, akár pedagógusként arra vigyázzunk, hogy ne kezdjünk el túl sok információt adni a gyereknek. Akár egy pedagógus közelíti meg a témát az osztályban vagy a szülő otthon, ne azzal kezdjük, hogy ez hülyeség, ezzel ne foglalkozzatok, ne bagatellizáljuk el a dolgot, és ne a tiltás legyen az első. Induljunk ki abból, mi van a gyerek fejében, mit tud, milyen képe van erről, ehhez milyen érzések társulnak. A gyerekek többsége hülyeségnek minősítette a játékot, és pusztán a kíváncsiság hajtotta abban, hogy közelebről megnézzé, ez miről is szól, de van gyerek, akiben félelmet kelt ez a játék, ijedséget. Nem értik a játék lényegét, a médiából, innen-onnan vannak információk, hogy ebben meg lehet halni, és kialakul a gyerekekben egy félelem, ami ehhez a megfoghatatlan ellenséghez társul.

Pedagógusként és szülőként egy elsősegélydobozt kell nyújtunk a gyereknek, hogy tudja, mit tegyen, ha ő vagy a barátja ilyen helyzetbe kerül. Általában az internet veszélyeire kell a figyelmüket felhívni. El kell mondani például, hogy nem adunk meg személyes adatot magunkról, és világossá kell tenni, hogy ha vigyázzunk bizonyos dolgokra, és betartunk bizonyos szabályokat, akkor biztonságosan használható az internet. A tudat, hogy nem vagyunk eszköztelenek, hogy tehetünk valamit azért, hogy elkerüljük a veszélyeket, a félelmet is csökkenti. Meg kell erősíteni a gyermekben azt, hogy nincs egyedül egy ilyen helyzetben. Olyan érzelmi, szociális háló kialakítása lenne a cél, amelyben minden gyermeknek ott van egy felnőtt, akiben megbízik, akinek szólhat, ha bajba kerül.

Biztonságosan élni Virtuáliában

– Az élet veszélyeztetését érezzük a maximális kockázatnak, talán ezért váltott ki

• A Kék bálna egy tünet, a jéghegy csúcsa, a probléma lényege a virtuális világ

ekkora visszhangot a Kék bálna, de vannak még más, igen súlyos internetes bűncselekmények. A cyberbullying, akár kortársak között, vagy a szexuális bűnözők, akik interneten cserkészik be áldozataikat mind valós veszélyek, amelyek ugyanúgy öngyilkosságba kergethetnek egy fiatal.

– A Kék bálna egy tünet, a jéghegy csúcsa. A probléma lényege a virtuális világ. A mai fiatalok nagy vonalakban ebben élnek, de nincsenek arra felkészítve, hogyan éljenek ott biztonságosan. Rengeteg kihívás van, ötlet, egy gombnyomásra rögtön megjelenik valami, rákattan, visszajelzést kap, viszonylag gyorsan reagálnak rá, emiatt ha nem ismeri a veszélyeket, és nem tudja, hol a határ, ameddig kockázatmentesen elmehet, akkor mindig ott lesz a veszély, legyen az Kék bálna vagy bármilyen más mumus. Ha már a gyermekek ebben a világban élnek, és a kortárs csoport így kommunikál, akkor próbáljuk megérteni, hogy mit is csinál a gyerekünk, ellenkező esetben a gyermek akár el is távolodik a szülőtől, akivel minderről ugye nem is tárgyalhat, mert az nem érti, és akkor könnyen más befolyása alá kerülhet. Ne zárjuk el magunkat e világtól, hanem tanítsuk meg a gyereket, hogyan éljen biztonságosan ebben a világban. Ebben élnek a mai gyerekek, erre kell felkészíteni őket – mondja a pszichológus.

A Kolozs megyei nevelési tanácsadó központ gyűlésre hívta tagjait, ott beszéltek a Kék bálna jelenségről, és kidolgoztak egy elképzelést, amelyek mentén

az iskolapszichológusok kezelhetik ezt az ügyet az iskolában, a gyerekekkel, a tanárokkal. Keresztesi Polixénához már több osztálynevelő fordult tanácsért, egy-két hete a harmadikos gyerektől kezdődően tizenkettedikesig mindenki halott a játékról.

Fontos azt is tudatosítani, hogy a gyermekeket érintő öngyilkosságoknak nem mindegyikét a Kék bálna okozza. Mégis a probléma igencsak reális: március végén a rendőrség Dámbóvítiá megyében hat fiatal esetében igazolta, hogy játszanak, egyesek már több szintet is teljesítettek. A legfiatalabb 9, a legidősebb 17 éves.

Talán összeesküvés-elméletnek tűnhet elképzelni, hogy egy orosz internetes játék üzemeltetője valóra válthatja a Kék bálnában elhangzó fenyegetést, miszerint az engedelmesség megtagadása esetén az esetleg több ezer kilométerre élő játékos egész családját kiirtják. Egy ilyen fenyegetés teljesen reálisnak látszik egy 10-14 éves gyerek számára, aki vészhelyzetként, súlyos válságként éli ezt meg, és adott esetben akár feláldozza az életét, hogy megmentse a családját – ezért kell a dologról beszélni. Mert mindegy, hogy két évesünk éppen az ágy alatt egészen biztosan ott lapuló szörnyről retteg, vagy kiskamaszunk a Kék bálna miatt pánikol. Mindkettő egyformán segítségért kiált – ha van, aki meghallja.

KEREKES EDIT

Interjú Böjte Lidia szászrégeni magyartanárral – 1.

„A tanítványaimban soha nem csalódtam”

Böjte Lidia magyartanár Szászrégenben az Alexandru Ceaușeanu Általános Iskolában. Zágónból származik, és ez, mint vallja, nagyon meghatározta az indulását, akárcsak a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium.

– Mennyiben határozta meg pályafutását, hogy Háromszékről származik?

– Már a 10 és a 20 éves érettségi találkozón is, az osztályfőnöki órán az életünkről beszélve elmondtam, hogy olyan sok társadalmi, közösségi munkát vállaltam Régenben első pillanattól, ahogy odakerültem, ami zágoniságomnak és a Székely Mikó Kollégiumnak, a neveltetésemnek köszönhető.

– Szülei, tanárai biztatásának is?

– A szüleim nem mondhatom, hogy nemzeti öntudatra neveltek volna, hiszen ott, a Székelyföldön ez nem volt probléma.

– Ki biztatta, hogy a pedagógusi pályát válassza?

– Nem biztatott senki, de volt egy szenzációs tanító nénim Zágónban, a körorvos felesége, Duka Irén, aki néhány éve meghalt. Annyira szerettem az egyéniségét, habitusát, a finomságát, azt, hogy a hangját soha nem emelte fel, meg nem ütött soha egy gyereket sem. Nekem is sikerült végigtanítanom negyven évet úgy, hogy nem ordítottam és nem verekedtem, és az óráimon mégis fegyelem van.

– Mikor döntötte el, hogy magyartanár lesz?

– Ötödikes koromban. Már egy-négy osztályban tanítónő akartam lenni. Mikor játszottunk az utcában a kapu előtt, vagy bent az udvarban, én mindig tanítónő voltam, nem engedtem a huszonegyből, a többiek mind „alattam kellett legyenek”, én tanítottam őket. Ötödik osztályban volt egy olyan magyartanárnőm Zágónban, aki csak tanítóképzőt végzett, de akkoriban még nagyon sok tanár egyetemi végzettség nélkül tanított. Ennek ellenére kitűnő tanárok voltak Zágónban. Az

ő óráira emlékszem, a János Vitézre és a sok helyesírási gyakorlatra. Akkor eldöntöttem, hogy magyar szakos tanár leszek. Az orosz mellékszakot a Mikóban választottam már tizedikben, mert imádtam Péter Albertet, az orosz tanáromat, a népi együttesben is táncoltam két évig, mert ő vezette, és bár a németet is szerettem, miatta mentem orosz mellékszakra. Az egyetemen szenzációs vendégtanárok voltak, a Babeș-Bolyain a filológián, akik a 19–20. századi orosz irodalmat taní-

„Ha valahol jól érzem a mai napig magam, az az iskola és az óra. Ha beteg vagyok, szomorú vagyok, csak az óráimon tudok kikapcsolódni és feltöltődni. Ezért nem is mentem nyugdíjba négy évvel ezelőtt.”

tották. Megmaradt a rajongásom az orosz kultúra iránt.

– A tanári pályát Szászrégenben kezdte?

– A férjem alsóbölkényi, az 1-es számú liceumban tanított, így mindenképpen Régen környékére akartam kerülni. Tehát hiába végeztem nagy jeggyel, nem Kovászna megyét választottam, pedig nagyon jó magyartanári állások voltak ott. Hamarosan megszületett az első gyermekem, ekkor az orosz mellékszakkal először egy román faluba, Livánfalvára kerültem. Örvendtem, hogy tudok ingázni reggel hétkor és délután vissza, ami akkor nagy dolog volt. És utána éveken keresztül egyik román faluból hanyódtam a másik román faluba az orosz mellékszakkal. Amikor Régenbe bekerültem egy fél magyarkatedrát kaptam, és akkora lelkesedéssel fogtam hozzá magyartanítani, hogy az nem változott azóta sem.

– Mi tartja, táplálja ezt a lelkesedést?

– Nagyon szeretem a hivatásomat, és ha újból kezdeném, akkor is magyar szakos tanár lennék. Mondhatnám azt, hogy évtizedeken keresztül a tanítás első helyen állt az életemben. Lehet, sokan csodálkoznak ezen, mert azt mondják, a családjuk az első. Az én esetemben nem élvezett elsőbbséget a család a hivatásomhoz képest. Ha valahol jól érzem a mai nap is magam, az az iskola és az óra. Ha beteg vagyok, szomorú vagyok, csak az óráimon tudok kikapcsolódni és feltöltődni. Ezért nem is mentem nyugdíjba négy évvel ezelőtt, hanem hosszabbítottam a tanítási időt. Attól félttem, hogy azt a hatalmas úrt, ami az életemben keletkezik, hogyan fogom kitölteni. A tanítást és a diákok között eltöltött időt nem pótolja semmi. Ezt az eleven, élő kapcsolatot, a sok szeretetet, amit tőlük kapok, nem fogom megkapni sehol. Mert mindig azt mondtam, és lehet, hogy sokan nem hitték el nekem, hogy az ember annyi mindenkiben csalódik, főleg egy ilyen hosszú élet során, amit én is megéltem, de a tanítványaimban soha nem csalódtam. Mindegy, hogy kik voltak, román gyerekeket tanítottam oroszra, középiskolában magyar irodalmat, orosz irodalomtörténetet, szakiskolában tanítottam három évig, az autószerelő szakiskolában magyar irodalomtörténetet – amit nyújtottam nekik, azt kaptam vissza mindig.

– Amikor egy új ciklust kezd, ötödiket, vagy kilencediket, hogyan történik a felmérés, az összehangolódás, az, hogy az adott osztályközösségtől mit várhat el, mire számíthat?

– Ezt nem lehet gyorsan elvégezni, az első órákon van egy írásbeli felmérés, de nem az a kimondott teszt, hanem, hogy lássam, hogy olvasnak, hogy tudnak bizonyos szövegeket szerkeszteni, egy-egy témán belül mit tudnak. Nem egy órán mérem fel őket, hanem heteken keresztül, csak magamnak. Nem adok erre jegyet, csak tapogatózom. Aztán az első tantárgyverseny körzeti szakaszára elviszek egy jó pár diákot, hogy megmérettessék magukat. Egy

félév kell, hogy egy osztályról kialakuljon a rálátásom, Az ötödik osztályban, főleg az első félévben nagy hangsúlyt fektetek az átmenetre, a tanító néni stílusáról át kell térni a tanárokéra. Ezért az első félévben engedékenyebb vagyok, többet játszom velük, könnyítve veszem az anyagot. Nagyon megértő vagyok, de néhány hónap alatt ráncba szedem őket. Tehát olyan értelemben, hogy eleinte mindenki akkor beszél, amikor akar, rászoktatom, hogy jelentkezzenek, ha mondanivalójuk van, ne szóljanak bele, tehát a szabályokat lassan-lassan felállítom, és a határokat meghúzom következetesen. Most osztályfőnök is vagyok az ötödikben, még egy utolsó osztály, de

„Nem az a cél, hogy mindenik tantárgyversenyen szerepeljen, hanem hogy olvasson, tanuljon meg helyesen írni, beszélni, művelődjön.”

már nem fogom őket végigvinni. De most már az átmenetnek vége, most álltam a sarkamra, és nagyon következetesen elvárom, hogy úgy viselkedjenek, ahogy én szeretném és most már látom az eredményt is.

– *Tapasztalata szerint hogyan alakul ki a jó iskolai közösség?*

– Nekem szerencsém volt, a 6-os iskolában is jó volt a magyar tagozat, és három évet tanítottam a Petru Maiorban, aztán a volt 2-es iskolában, ahol a legnépesebb a magyar tagozat. Központi iskola, nagyon sok vidéki gyerek is jár oda. Amikor a 2-esbe kerültem, két magyar osztály volt. És mivel én voltam a jövevény, én kaptam a gyengébbet. Olyan szempontból is gyengébb, hogy a társadalmi környezet, amelyből jöttek, nagyok sok hátrányt produkált számukra. De ügyes osztályt faragtam belőlük, sokan szakiskolába kerültek, tanulás szempontjából nem voltak nagyon eredményesek, viszont nagyszerű embereket neveltem belőlük. Az igazság az, hogy nagy energiát fektettem be, pótolni mindazt a nevelést, amit otthon nem kaptak meg. Rendszeresen jártunk színházba velük, nemcsak Régenben,

de Vásárhelyre is, minden kiállítást megnéztem velük Csíkszeredában a múzeumban, állandóan kirándultunk. Ez volt a leggyengébb osztályom tanulmányi szempontból, viszont óriási elégtételt jelentett, amikor kiadtam a kezemből őket. Nagyobb kihívást jelentett, amit utána kaptam, hogy a 25-ből 20-nak kilences-tízes volt a médiája. Egy osztályban van jó, nagyon jó, közepes és gyenge diák, de mindenkivel kell foglalkozni. Nem az a cél, hogy mindenik tantárgyversenyen szerepeljen, hanem, hogy olvasson, tanuljon meg helyesen írni, beszélni, művelődjön, kapjon egyfajta nemzeti öntudatra való nevelést is, ami, látom, nem divat, de én ilyen szempontból régimódi magyartanár vagyok.

– *Régimódi magyartanárnak nevezi magát. A kötelező házi olvasmányokhoz is ragaszkodik?*

– Ez nagyon árnyalt kérdés. Rugalmas vagyok, ami a házi olvasmányokat illeti, ezt a szót, hogy „kötelező” nem írom fel a táblára, csak azt, hogy ajánlott. Ami azt jelenti, hogy a klasszikusokból ajánlok. Állandóan dokumentálódok magyarországi pedagógiai lapokból, hogy mi a menő most Magyarországon ifjúsági és gyermekirodalom terén, ezzel igyekszem lépést tartani. És akkor adok nekik egy másik listát, külön a lányoknak, mint amilyenek voltak egykor a pöttyös és a csikos leányregények, a fiúknak általában kalandregényeket vagy focizásról szóló, nagyon fiús témákat. Nem szeretem az általánosításokat, azt sem, amikor a mostani ifjúságot „züllöttnek” tartják, ilyenkor rögtön felhozom, hogy Régen környékén hét népi együttesben táncolnak a diákok, minden iskolában van népi együttes. A Maros Művészegyüttes táncosai tanítják őket. Az sem igaz, hogy a diákok egyáltalán nem olvasnak. Egyik tanítványom most mondta, hogy Coopert olvas, a *Vadölőt*. Állandóan ajánlok nekik Winnetout, Mark Twaint, Jack Londont, tehát nem hagyom őket. Ötödik osztályban elvárom, hogy olvassanak minden mesetípust első félévben, legalább egy meseregényt egész évben. Nagyon szeretem Lázár Ervint, Csukás Istvánt, Varró Dánielt, a mai modern meseírókat, mert sokszor látom, hogy a népmesét unják a gyerekek. Hetedikben néhány népballadát, Arany-balladát kérek, aztán a

Nagyenyedi két fűzfát. Rövid kisregény, amit mindenki elolvas. Nyolcadikban egy magyar szerző regényét kérem egész évben. Ajánlom a *Kőszívű ember fiait*, aki elolvassa az 10-est kap, de

• Böjte Livia: „Ha újrakezdhetném, akkor is magyartanár lennék.”

nem sok 10-est kellett adnom. A *Légy jó mindhalálig*ot sem szívesen olvasák, van, aki elolvassa az *Abigélt*, vagy ajánlom a nyolcadikos lányoknak az *Ida regényét* Gárdonyitól, azt nagyon szeretik, jobban, mint a *Szent Péter esernyőjét*. A Mikszáth-regény világa és stílusa távol áll tőlük, viszont az *Ida regénye* romantikus szerelem, ami vonzza a lányokat. Azoknak a lusta fiúknak, akik nem akarnak semmit sem olvasni, hogy ne adjak 3-ast, Rejtő Jenőt ajánlom. Adok néhány címet, és elolvassák, mert félnek a 3-astól, de csak ezért olvassák el. És van, aki azzal az eggyel marad, van, aki rákap Rejtőre, és többet is elolvas tőle, de nyolcadikban legalább egy regényt olvasson el mindenki, ehhez ragaszkodom.

Interjúnk befejező részét következő lapszámunkban közöljük.

ANTAL ERIKA

Mikor kell elkezdni a szexuális nevelést?

A nemiségről, szexualitásról óhatatlanul és gyakran hallhat, láthat információkat a gyermek, hiszen szinte mindenütt jelen van környezetünkben, filmekben, reklámokban, az interneten. Hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy mindent tudunk, kellően felkészültünk, és bármikor nyíltan beszélhetünk a témáról a gyerekekkel, holott ez nem annyira egyszerű. A gyerekek nem azért tesznek fel különböző kérdéseket, – Például, hogy került a kisgyerek az édesanya hasába?

• Farkas Kinga Kaszandra: „a szexuális nevelést nem elég kiskorban »lezavarni«”

Miért pisilnek állva a fiúk? – hogy megszégyenítsék a felnőtteket, hanem mert kíváncsiak. Játszani sem azért játszanak az óvodások a nemi szervükkel, mert „rosszak”, hanem mert ebben a korban ez természetesnek mondható. Mikor kell elkezdni a szexuális nevelést? – erre a kérdésre kerestük a választ szakember segítségével.

Ne áltassuk

a gyereket gólyamesével

Farkas Kinga Kaszandra marosvásárhelyi pszichológus szerint hosszú távon is jól járunk, ha összeszedjük a gondolatainkat, és őszintén – a gyerek életkorának megfelelően – válaszolunk a néha kínosnak tűnő kérdésekre. „Ha úgy érezzük, végképp nem tudunk hiteles, pontos információt adni, vagy tudnánk, de nem sikerül helyben megfogalmazni – például

a zsúfolt buszon, oviból hazafele menet –, akkor kérjünk haladékat” – állítja a szakember, aki fontosnak tartja, hogy térjünk vissza a témára, válaszoljunk meg a feltett kérdést, ne reménykedjünk abban, hogy estig majd elfelejti a gyerek.

„En azt nem értem, hogy kerültem bele az anyukám hasába” – gondolkodik, és hangot is ad gondolatainak az ötéves óvodás, aki kíváncsian néz a felnőttre, és várja az értelmes választ. Ilyenkor ne áltassuk gólyamesével, hanem a korához mérten próbáljuk elmagyarázni, hogyan születik a kisbaba, illetve még az előtt, hogyan kerül be az édesanyja hasába. „Amennyiben kora gyermekkorban meghallgattatik kérdése, és őszinte, hiteles választ kap erre, nagyobb a valószínűsége, hogy továbbra is merni fog tőlünk, felnőttektől kérdezni, bizalommal fog hozzánk fordulni legintimebb kérdései, ügyei kapcsán” – fejtette ki a szakember. Az a gyerek ugyanis, aki nem kap választ, aki kérdéseivel csak „zavart okoz”, más alternatívákhoz kénytelen fordulni, és az nem biztos, hogy mindig a javára válik. Ha folyóiratokból, filmekből vagy a hasonlóan „tudatlan” barátaitól próbálja megszerezni az őt érdeklő információkat, valószínűleg sok fontos tudnivaló elkerüli a figyelmét, nem jut el hozzá, amiből aztán következnek a nehézségek, téves lépések, helytelen cselekedetek. „Ne áltassuk magunkat azzal, hogy majd kamaszkorában megbeszélheti ezeket a dolgait a barátaival, és ne higgyük azt, hogy a mai fiatalok mindent tudnak” – mondja Farkas Kinga Kaszandra. A tapasztalat ugyanis egészen mást mutat. Hiszen, ha mindent tudnának, nem lenne ennyi abortusz, leányanya, szexuális úton terjedő betegséggel fertőzött fiatal. „Bármilyen kínosnak is érezhetjük a szexualitás témáját, életbevágó, hogy beszéljünk róla minél előbb. Mindig várjuk meg, hogy ő kérdezzen, és egyszerűen, őszintén válaszoljunk neki. Minél kisebb, annál inkább egyszerűbben, majd eköré lehet magyarázatokat fűzni, amint tovább nő és tovább kérdez” – javasolja a szakember.

Fokozatos,

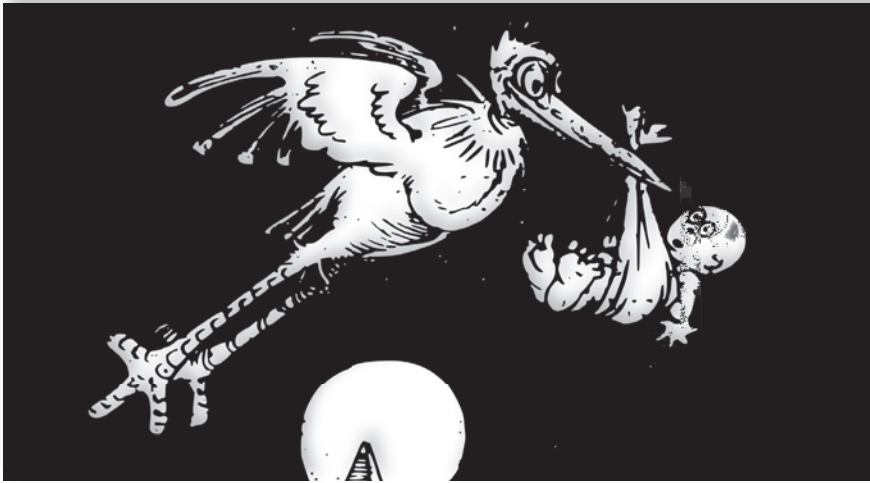
folyamatos felvilágosítás

A mosdóban láttam, hogy Lacinak ilyen hosszú van elől, és azzal pisil – mesélte

otthon a kislány a szüleinek óvodából hazatérve. A szülőnek ilyenkor nem szabad elviccelnie a dolgot, szépen, türelmesen el kell magyaráznia, hogy igen, Laci fiú, te pedig kislány vagy. Kell beszélni a különbségekről, a gyerek életkorához viszonyulva, hogy megértse, vannak lányok, és vannak fiúk. A szexuális nevelést ugyanis nem elég kiskamaszkorban „lezavarni” egyórás kínos beszélgetés alatt, hanem fokozatosan, folyamatosan egész kisóvodás kortól kell elkezdni. A nemi identitás vagy nemi azonosságtudat óvodáskorban alakul ki a környezet és a kultúra hatására. Már az óvodás megkülönbözteti a fiúkat és a lányokat a ruhájuk, a hajviseletük, a játékválasztás alapján. Az is világossá válik előttük, hogy a kislány akkor is kislány marad, ha nadrágot visel, illetve ha rövidre vágják a haját. Sőt az óvodáskorban már előfordulhat a gyerekkori önkielégítés is. „Az óvodások szexuális

„A kamasz bizonytalan, kíváncsi, de a jelenlegi romániai tanügyi rendszer nem részesíti megfelelő szexuális nevelésben, amely segíthetne neki megkülönböztetni a szexet, szerezte, pornográfiát, nem tanítja meg a saját testének ismeretére.”

érdeklődése, a nemi szerveik izgatása természetes dolog, és helytelenül járunk el, amennyiben büntetjük akár az önkielégítést, akár a doktor bácsis, papás-mamás játékokat. Ha büntetjük, szidjuk, megalázzuk, megtorpan a gyerek egészséges szexuális fejlődése, szégyénérzetet társítunk a szexualitáshoz, amit később nehezen (vagy egyáltalán nem) fog leküzdeni” – mondja a pszichológus, aki arra is felhívja a figyelmet, hogy mindenképp érdemes pár szabályt lefektetni ezzel kapcsolatban is: ne nyúljon ő más intim testrészéhez, illetve az önkielégítést otthon, egyedül végezze, nem pedig más szeme láttára, publikus környezetben. „Ha pedig a szabályoknál tartunk,

• Ne áltassuk a gyereket gólyamesével, válaszoljunk a kínosnak tűnő kérdésekre

érdemes külön felhívni a figyelmet arra, hogy saját testének ő az ura, és nem kell engednie senkinek sem puszit, sem simogatást, amennyiben ő nem akarja, és ezzel máris megtettük az első lépést a szexuális abúzus kivédésére” – hangsúlyozza. Amennyiben úgy vesszük észre, hogy az önkielégítés túl gyakori, a gyerekeknek nem marad igénye, ideje más játéokra, érdemes szakemberhez fordulni.

Nemi orientáció és nemi érés

„A nemi identitást különböztessük meg a nemi orientációtól. Míg a nemi identitás az önmagunkról alkotott kép foglalta magában, az orientáció (irányultság) az illető vágyait, viselkedéseit. A nemi orientáció dönti el, hogy az egyén figyelme, érdeklődése középpontjába melyik nem képviselőre irányul” – mondja a pszichológus, aki hozzátézi, hogy a nemi érés kamaszkorban kezdődik, de hogy pontosan mikor, az attól a szociális közegtől is függ, amelyben él a fiatal, ahogyan az egészségügyi állapottól és az öröklött tényezőktől is. Mind a lányok, mind a fiúk esetében radikális változások mennek végbe a testben: változik a hang, magasságban is ugranak, a szörzet dúsabbá és erőteljesebbé válik, termelődnek a nemi hormonok, valamint megjelennek a másodlagos nemi jellegek – sorolta a szakember, hozzátéve, hogy bár általános szabály, hogy mindenkinél más-más időpontban kezdődik, észrevehető, hogy kissé előreugrott a nemi érés ideje a kamaszok zöménél. Amennyiben 20-30 évvel ezelőtt 12-14 éves kor volt a lányok első menstruációjának ideje, ma már

senki nem lepődik meg egy 10-11 éves korban menstruáló lányon. „Bár úgy tűnik, hogy gyerekünk hirtelen magasabb lett, mint mi, már egészen felnőtt alakja van, még nem jelenti azt, hogy felnőtt” – figyelmeztet. A kamasz bizonytalan, kíváncsi, de a jelenlegi romániai tanügyi rendszer nem részesíti megfelelő szexuális nevelésben, amely segíthetne neki megkülönböztetni a szexet, szeretkezést, pornográfiát, nem tanítja meg a saját és a partnere testének ismeretére, tiszteletére, a megfelelő fogamzásgátlásra, majd a családtervezésre, de a nemet mondás képességére sem. „A legtöbb gyerek és serdülő nem tudja, miben rejlik a kiskorúak szexuális abúzus. Hogy az nem csupán azt jelenti, hogy egy felnőtt (vagy egy másik serdülő) lefekszik egy kiskorúval, hanem egész széles skála áll a kifejezés mögött” – figyelmeztet Farkas Kinga Kaszandra. A szakember kitért arra is, hogy az Egészségügyi Világszervezet szerint a gyerekek ellen irányuló szexuális abúzus minden olyan magatartás, ami a felnőtt szexuális vágyának kielégítése céljából használja fel a gyereket olyan tevékenységekre, amelyek nem a gyerek életkorának megfelelőek. Ebben benne van a gyerek simogatása, a gyerek előtt élt nemi élet vagy pornografikus képek, felvételek lejátszása, prostitúció, szexturizmus, nemi szervek csonkítása, vagy a tulajdonképpeni szexuális közösülés.

„Annak érdekében, hogy a serdülő, majd a belőle váló fiatal felnőtt megfelelően viszonyuljon a szexualitáshoz, teljességgel és örömteli, közös

Megértés és megnyugtató

Vekerdy Tamás elismert magyarországi gyermekpszichológus szerint a témát nem lehet leszűkíteni arra a kérdésre, hogy mit kezdünk a pornóval, illetve annak hozzáférhetőségével. Szerinte a család, illetve a szűkebb környezet atmoszférája a meghatározó, de ugyanannyira meghatározó a kultúra, amelyben a gyermek felnő. Ezek együtt alakítják ki egy gyermek szexualitását. Elmondta, hogy a direkt nevelés nem működik, tehát nem lehet leültetni a gyereket azzal a szándékkal, hogy most akkor felvilágosítjuk. Ennek egy folyamatosan egymásra reflektáló természetes folyamatnak kell lennie. Azokban az esetekben, amikor a család nem alkalmas erre, illetve azoknál a gyermekeknél, akik nem családban nőnek fel, ott persze az intézmény feladata a felvilágosítás. Vekerdy azt nem tartja jó ötletnek, hogy az osztályfőnök vagy a biológiatanár beszéljen erről a témáról, sokkal szerencsésebb szerinte, ha egy külső szakember, lehetőleg a tanár jelenléte nélkül foglalkozik a gyerekekkel. Mint mondta, csak így tud kialakulni egy olyan légkör, amelyben fogékonyak lesznek a gyerekek – olvasható az *Index.hu*-n. Péley Bernadett, a Pécsi Tudományegyetem pszichológiaprofesszora szerint a gyerekek túl könnyen fémek hozzá az erotikus és pornográf tartalmakhoz. Nem tesz nekik jót, hogy úton-útfélen a felnőtt örömeik hajszolásának kellékei virítanak rájuk, ami számukra sokszor értelmezhetetlen és riasztó. A gyerekek ugyanis alapvetően nagyon konzervatívak, és a biztonságot, a megnyugtató dolgokat szeretik. A pornóban viszont sok mindent agresszióként értelmeznek, és még serdülőkorban is jellemző, hogy a kíváncsiság és a riadalom egyszerre van jelen a pornó nézése közben. Ezekről az érzésekről akkor lehet beszélni velük, ha sikerül egy olyan személyes kapcsolatot kialakítani, amelyben megnyílnak. „Így elindulhatnak köztösen a megnyugtató és megértés irányába” – fogalmazott a fejlődépszichológus.

konszenzusra alapuló tevékenységként élje meg azt, hosszú tanulási folyamaton kell keresztülmennie” – summázza a pszichológus. Mindezeket az információkat az iskolarendszer és a család teheti számára elérhetővé, hitelessé, fontossá. S ez a tanulási folyamat leginkább ezzel az egyszerű kérdéssel indul: „Anyá, hogyan kerültem a hasadba?”

ANTAL ERIKA

„Megtisztítjuk a lelkünket és a házat is”

A csíkbánkfalvi Márton Ferenc Általános Iskolában, a Szógyör Mária által tanított harmadik osztályba látogattunk el, ahol arról kérdeztük a kisiskolásokat, hogy hogyan készülnek a húsvétra, mit szeretnek leginkább az ünnepben. Szoktak-e locsolni, milyen tojásokat festenek.

Húsvétkor bárányt vágunk, tölteletes káposztát készítünk, takarítunk, tojást festünk. Ezekben mind szoktam segíteni, majd templomba megyünk. Hétfőn várjuk a locsolókat, mindig almás sütiel készülünk, ilyenkor jönnek az osztálytársak, szomszédok, rokonok, ismerősök, unokatestvérek. Az egész nap erről szól. A kedvencem az egészben, hogy együtt lehet a család.

Bálint Krisztina

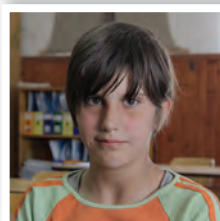
Azért szeretem a húsvétot, mert lehet enni jó sokat, és együtt van a család. Nálunk sokan vagyunk, van, aki Kolozsváron, Csíkszeredában él, de ilyenkor hazajönnek, és együtt vagyunk. Együtt készülünk, festünk tojásokat is. Miután megfestettünk mintákat is teszünk a tojásokra, mert nem mindig úgy sikerül a festés, ahogy szeretnénk volna. A locsolókat piros tojással és nagymama által készített süttikkel várjuk.

Rostás Angéla

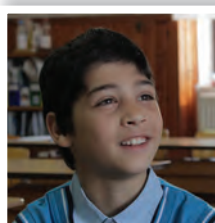
Húsvétkor a kedvenc foglalkozásom a tojásfestés, de ilyenkor szoktunk takarítani, misére menni. Anyukámmal és a testvéreimmel festünk színes tojásokat, azzal és nyitott ajtóval várjuk a locsolókat. Osztálytársak, barátok, szomszédok jönnek, egész nap fogadjuk őket.

Antal Blanka

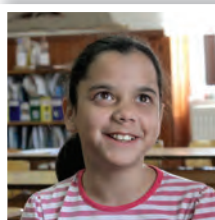
Szoktunk bárányt vágni, tojást festeni. Ezekbe a munkákba én is besegítek. A legjobb a festés, azt anyukával szoktunk csinálni. Szívesen fogadom a locsolókat is, a szomszédok szoktak megöntözni.

Bőjte Angéla

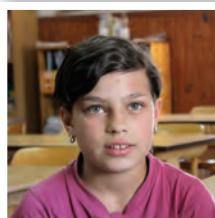
Az ünnepre a lelkünket is megtisztítjuk, s a házat is. A takarításban én is segítek, még rendet is rakok a szobámban. A pap bácsi megszenteli az ételt. Festünk piros tojásokat. Ha kapunk ajándékot, annak örülünk, hogy milyen kedves volt a nyuszika. A kedvenc részem, amikor a templomba megyünk, mert nagyon szeretek misére járni. Locsolni is megyek, voltam már a szomszéd falvakban is. Van egy barátom, Kézdi Márk, a testvérét, Anettkát mindig meg szoktam locsolni, s a szülőket, ismerősöket. Ilyenkor legalább száz tojást gyűjtök össze. A nyusztól egyszer kaptam könyvet locsolóversekkel, abból egyet már megnéztem, az a kedvencem, már rég megtanultam. A következő húsvétkor majd más verset mondok.

Nistor Raimund

Sokat készülődünk, takarítunk, főzünk, tojást festünk, ezekben mind részt veszek. Szilviával és a testvéremmel szoktunk tojást festeni, ez a kedvencem. A tojásokat kimintázzuk, viasszal, majd pirosra, kékre, sárgára festjük. Szilvia tanította hogyan kell. Locsolókat is fogadok: a fiúk kopogtatnak, bejönnek, elmondják a verset, adunk pénzt, csokitojást vagy rendes tojást. Osztálytársak, barátok szoktak jönni. Egyszer volt olyan, hogy elmentünk misére anyukámmal, és jöttek a locsolók sokan, s apukámék nem tudták, hogy mit csináljanak azzal a sok locsolóval, mert nem voltunk otthon. Emiatt elküldték őket.

Majlát Ibolya

A piros tojásokat anyukámmal festjük, de segítek a takarításban és a főzésben is neki. A szomszédok és a barátaim jönnek locsolni hétfőn. Süteménnyel és piros tojással várjuk őket.

Máté Veronika

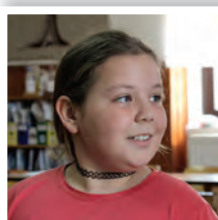
Húsvét előtt mindig besegítek a takarításban, a főzésben, a piros tojások festésében, szoktam templomba is menni, mikor megszentelik az ételt. Locsolni a szomszédba, osztálytársakhoz megyek délelőtt. Ez a kedvenc részem. Barátokkal, hárman-négyen locsolkodunk kölnivel. Elég sok tojást összegyűjtünk ilyenkor.

Tamás Ákos

Amiben tudok, segítek a húsvéti készülésben, segítek, például mosogatok. Locsolni nem mindig járok, de korábban a testvéremmel mentem. Osztálytársaimat, keresztmamáimat locsolom meg, talán 4-6 tojást gyűjtök össze, de nem szoktam számolni. Sok locsolóverset nem ismerek, azokat mondom, amelyeket már megtanultam.

András Mátyás

A legjobb a húsvétban, mikor anyukámmal, mamámmal és a testvéremmel festjük a tojásokat. Leginkább pirosakat szoktunk festeni. A testvérem osztálytársai és az unokatestvéreim szoktak locsolni jönni. Az osztályból még nem jártak, mert nem nagyon tudják, hogy hol lakom, nemrég költöztünk fel Csíkszentgyörgyre. 10-15 fiú szokott megöntözni.

Madár Orsolya Anita

Tojást festünk, főzünk, majd elvisszük az ételt megszentelni. Ezekbe én is besegítek. Mamával festjük a tojásokat pirosra, azzal várjuk a locsolókat. 10-15 fiú locsol meg, de nem nagyon szeretem ezt a szokást. Szégyenlős vagyok. Az ünnepben az a legjobb, hogy együtt van a család. A bátyám például Magyarországon dolgozik, de ilyenkor ő is hazajön.

Gaidos Valentina

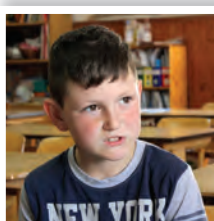
Húsvét előtt a lánytestvérem segít anyunak a takarításban, tojásfestésben, de van amikor én is besegítek. Locsolni is járok a velem egykorúakhoz, nagyobbakhoz, de felnőttekhez is. A kedvenc locsolóversem a *Zöld erdőben jártam* kezdetű, ezért általában azt mondom. Egy jó nagy zacskó tojással szoktam hazamenni. Inkább a festett tojásokat szeretem.

Kánya Roland

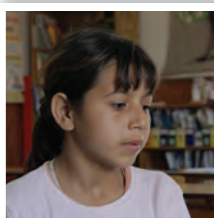
Húsvétkor a bárány vágásánál, a hímes tojás festésénél szoktam segíteni. A legjobb rész a tojásfestés, azt nagyon szeretem. A fiúk is inkább a festett tojást veszik el locsoláskor. Olyankor kilesek a kapu elé, s a félrebújt fiúk vízzel vagy szóдавízzel öntöznek meg.

Kasza Bernadett

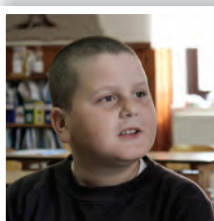
Én nem szoktam locsolni járni, nem szeretek verset tanulni, mondani. Egyszer azért voltam. A tojásfestésben besegítek anyukának. Egyszínűre festjük azokat. Legjobban ilyenkor a misére járást szeretem.

Péter Vilmos László

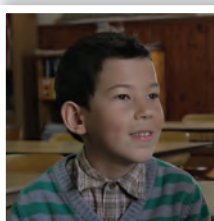
Mi nem szeretjük a nyulakat, tojást viszont festünk húsvétkor. Négyen vagyunk testvérek, a kicsi testvéremmel szoktunk festeni, én tanítom neki, hogy hogyan kell. Én pedig a szüleimtől tanultam meg. Templomba nem járunk, de a család ilyenkor összegyűl.

Rostás Mária

Sokat főzünk, takarítunk ilyenkor. Tojást is festünk édesanyúmmal ecsettel, vagy lehúzókat ragasztunk a színes tojásokra. Húsvét másnapján a szomszédokat, osztálytársakat locsolom meg, általában egyedül megyek, de néha kerül osztálytárs is, akivel együtt locsolkodunk. Ilyenkor úgy tíz színes tojással térek haza. A versmondásért és a tojáskapásért szeretem a legjobban a húsvétot. Rövid hagyományos verseket mondok, mint a *Zöld erdőben jártam* kezdetű.

Nagy Attila

Szeretem ezt az ünnepet mert készülünk rá boldogan, s a család együtt van. Bárányt vágunk, töltött bárányt készítünk, elvisszük megszenteltetni a húst, eszünk, s várjuk a húsvéti nyuszt. A kedvenc részem, amikor a báránnal foglalkozunk, levágjuk, megtöltjük, ott mindig szoktam segédkezni. Locsolkodni az osztálytársaimhoz, barátaimhoz megyek, tavaly tojásból összegyűlt egy zacskóval. Rövidebb hagyományos verseket mondok a lányoknak.

György Bálint

SZÖVEG ÉS FOTÓK: KÖMÉNY KAMILLA

Divatba jött a diákok körében a műemlékvédelem

• **Megható jelölőkórus.** A Kozmutza Flóra Hallássérültek Speciális Iskolájának csapata

• **Izgatott várakozás.** Fellépők és drukkerek a kolozsvári színház nézőterén

Divatba jött kolozsvári tinédzserek körében a műemlékvédelem, erre engedtek következtetni az Örökségünk őrei – Fogadj örökbe egy műemléket! elnevezésű mozgalom és vetélkedő döntőjében a kincses város gimnazistái által bemutatott kreatív, látványos sőt nyugodt szívvel szórakoztatónak is nevezhető előadások. Onnan is látszott, hogy valóban lelkesen viszonyulnak a diákok a versenyhez, hogy a nézőtérén hatalmas taps és üdvrivalgás kísérte a fellépő csapatok produkcióját március végén a Kolozsvári Állami Magyar Színházban.

Trendi módszerekkel

megszerettetni az épített örökséget

Mint az a hasonló rendezvények sajátja, a kolozsvári vetélkedő fináléja is a hivatalos ünnepi köszöntőkkel kezdődött. Hegedüs Csilla, az Örökségünk őrei program kezdeményezője és irányítója, az RMDSZ kultúráért felelős ügyvezető alelnöke emlékeztetett: a programot azért indították, hogy trendi módszerekkel megismertessék és megszeretessék a fiatalokkal az erdélyi magyar épített örökséget.

Horváth Anna, az RMDSZ kolozsvári szervezetének elnöke úgy fogalmazott: mindenkire szükség van, időse, fiatalra, civilekre, politikusokra, mindenkire, aki műemlékeinkért tenni tud és akar. Hozzáfűzte, a műemlékek megvédéséért az idővel folytatott küzdelem (a számtalan műemlék épület folyamatosan romló állapota miatt) most is zajlik. Ezt némileg meglepő módon egy aktuális élsportból vett párhuzammal szemléltette, egész pontosan az FC Barcelona és a Paris Saint-Germain labdarúgó-Bajnokok Ligája nyolcadöntőjében megvívott párharcát hozta fel példának. Mint ismeretes, a Barcelona nemrég előbb 4-0-ra kikapott Párizsban, majd hazai pályán 6-1-re győzött és továbbjutott. „Hiszem, hogy a ti erőfeszítésetek, a mi közös mozgalmunk sem lesz hiábavaló!” – szolt a diákokhoz Horváth Anna.

Winkler Gyula európai parlamenti képviselő a vetélkedő megnyitóján úgy fogalmazott, az Örökségünk őrei

mozgalom és vetélkedő megérett arra, hogy európai szinten is népszerűsítsék, mint bevált jó gyakorlatot. Ugyanakkor a politikus azt javasolta, hogy a vetélkedő soron következő kiírásaiban a műemlék-ismertetők több nyelven készüljenek el, ezzel is európai dimenziót adva az Örökségünk őrei mozgalomnak. Winkler szerint az Unió többi országának is javára válna, ha honosítaná az Erdélyben jól működő örökségvédelmi programot.

A hivatalosságok köszöntői után majdnem telt ház előtt méretkeztek meg a diákcsoportok a színpadon, hiszen sokan voltak kíváncsiak arra, mit tettek a gimnazisták az elmúlt időszakban az általuk örökbe fogadott műemlékek megmentéséért. A középiskolások számára meghirdetett vetélkedő döntőjében hat kolozsvári gimnázium egy-egy csapata mutatta be látványos, színdarabszerű vagy éppen történelmi információkat felsorakoztató produkció keretében azt a műemléket, amelynek népszerűsítésére vállalkozott.

Időutazások a színpadon

A rendezvény végén a legjobban a kolozsvári Református Kollégium diákjai – a Purjesz-Óváry-ház őrei – örülhettek, ugyanis ők nyerték el a vetélkedő fődíját, azaz egy Brüsszeli utazást. Igaz a zsűri végül úgy döntött, két első díjat is kioszt, így első helyezett lett a Kozmutza Flóra Hallássérültek Speciális Iskolájának csapata is. A Sétatér őrei idén saját előadással jelentkeztek, jutalmul a Communitas Alapítvány Bölcs Diákok táborában való részvételt kapták.

A versenyen részt vevő többi kincses városi gimnáziumnak sem kellett szomorkodnia: jutott díj mindenkinek.

Elsőként Apáczai Csere János Elméleti Líceum (Gimnázium) diákjai léptek színpadra, akik a Státus-palotákat „fogadták örökbe”, és mutatták be a műemlék épületek történetét. A műsorukat azonban aligha lehetne fantáziátlannak nevezni, hiszen kerettörténetük a *Strak Trek* című tudományos-fantasztikus filmsorozat kultikus csillaghajóján az USS Enterprise-on zajlott. Sikertült is eljutniuk oda, ahová még senki sem merészkedett. Jutalmul Vibe Fesztivál-jegyeket nyertek, kreatív produkciójuk a képzeletbeli dobogó harmadik fokára juttatta őket.

A Báthory István Elméleti Líceum csapata, a Mauksch-Hintz-ház őrei

Örökségünk őrei Hunyad megyében

Jó hangulatban mérkőzött meg április 8-án az öt csapat, amely az Örökségünk őrei Hunyad megyei vetélkedőjének döntőjén vett részt a dévai Téglás Gábor Elméleti Líceumban. Az ötödik alkalommal szervezett vetélkedőn a diákcsoportok egy-egy műemléket „fogadtak örökbe”, és az elmúlt időszakban bizonyítaniuk kellett, hogy melyik csapat tudja jobban, kreatívabban megismertetni, népszerűsíteni a választott műemléket. A vetélkedő zárásaként előadásokat mutattak be. Kocsis Attila iskolaigazgató a vetélkedő döntőjének házigazdjaként ismertette az elbírálási kritériumokat, hogy a diákok mennyire ismerik a választott műemlék történetét, hogy sikerült-e valami újdonságot, eddig nem ismert részletet, információt felkutatni az épület múltjából, ugyanakkor a szombaton bemutatott előadás színvonala mellett azt is figyelte a zsűri, hogy mennyire összeforrott a csapat. Öt csapat vett részt idén az Örökségünk őrei Hunyad megyei vetélkedőjén, a legfiatalabb csapatot hetedikes diákok alkották, a Téglás Gábor Elméleti Líceum VII. A osztálya a Marosnémeti-Gyulaykastélyt vette a vetélkedő idejére „örökbe”. A IX. matematika-informatika-turisztika osztály a tordosi református templomot, a X. matematika-informatika és társadalomtudomány osztály a dévai Nagyboldogasszony ferences templom és kolostort, a XI. turisztika osztály a Déva várát, a XI. matematika-informatika osztály a dévai református templomot választotta. A zsűrit idén Máté Márta főtanfelügyelő-helyettes, Széll Lőrincz, a Hunyad Megyei Sport- és Ifjúsági Igazgatóság vezetője, Chirmiciu András újságíró, a *Nyugati Jelen* munkatársa, Hegedüs Csilla, az RMDSZ kultúráért felelős ügyvezető alelnöke és Forrai Antal 12. osztályos tanuló alkotta. „Öt nagyon ügyes csapat mérkőzött ma meg, a nyertesek kiemelten jól vigyáztak az általuk választott műemlékre, de a zsűri azt is értékelte, ha több nyelven kommunikáltak, és bevonták a közösséget is a tevékenységbe” – értékelte Hegedüs Csilla, az RMDSZ kultúráért felelős ügyvezető alelnöke, a zsűri elnöke. „A Téglás Gábor Elméleti Líceum megmutatta, nem véletlen, hogy ebben a programban ők jelentik a mércét, az itteni eredményeknek köszönhető-

en döntöttünk úgy Winkler Gyulával, hogy jövőtől ismét lépünk egyet előre, továbbfejlesztjük az Örökségünk őrei vetélkedőt, mert fontos, hogy mindenhol Erdélyben és a Kárpát-medencében is megismerjék ezt az értékes munkát, amit ezek a diákok az épített örökségvédelem területén végeznek” – jelentette be Hegedüs Csilla. „Büszke vagyok arra, hogy már az ötödik alkalommal szervezik meg itt Déván az Örökségünk őrei vetélkedőt, ez olyan kezdeményezés, amelyet érdemes folytatni, hiszen, amint láttuk, az elmúlt években erdélyi mozgalommá növekedett. A magam részéről a továbbiakban is támogatom ezt a kezdeményezést, mert azt látom, hogy életrevaló mozgalommá érett, mert nemcsak alap gondolata a szülőföldön való megmaradást, gyarapodást segíti. Az elmúlt öt év tapasztalata arra bátorít, hogy európai szinten is népszerűsítsük, az RMDSZ-szel együtt kezdeményezzük, hogy az Örökségünk őrei – Fogadj örökbe egy műemléket! program a bevált európai gyakorlatok közé kerüljön, mert megérdemli” – fogalmazott Winkler Gyula EP-képviselő, az RMDSZ Hunyad megyei szervezetének elnöke. Az első díjat a Nagyboldogasszony ferences templom és kolostor csapata nyerte el, ők Winkler Gyula EP-képviselő meghívására brüsszeli látogatásra mennek majd közösen az Örökségünk őrei Kolozs és Brassó megyei vetélkedő győzteseivel. A második díjat a tordosi református templom csapata kapta, ők az RMDSZ által szervezett Örökségünk őrei táborba hivatalosak. Harmadikként végzett a dévai református templom csapata, amelynek tagjai hétvégi táborban vehetnek részt a Hunyad megyei Sport- és Ifjúsági Igazgatóság jóvoltából. A vetélkedőt megelőzően a Téglás Gábor Elméleti Líceumban sószerbát nyitottak, amely a szülői bizottság kezdeményezésére és támogatásával valósult meg. Borsai Zoltán, a szülői bizottság elnöke elmondta, a 16 tonna parajdi sóból kialakított mesterséges sóbarlang elsősorban a magyar líceum diákjainak egészségét szolgálja, de délután a kívülről érkező érdeklődők számára is nyitva áll.

Lapzártánk után mérkőztek meg a nagyenyedi és brassói diákok az Örökségünk őrei versenyen.

• „Időutazó”. Az Apáczai-gimnázium előadásának egyik főszereplője

az egykori gyógyszerész család mindennapjaiba engedtek bepillantást. Megtudhattuk, hogy bizony a gyógyszerészár alapításhoz sokat kell tanulni, ezt pedig a legjobb valakivel együtt tenni, és akkor még a szerelem is szóba jöhet, sőt egyenesen házasságba „tor-kollhat”. Negyedik helyezésük jutalma, hogy ott lehetnek a Miért nyári EU-táborában.

Időrendben ekkor következtek a kolozsvári Református Kollégium diákjai, a Purjesz-Óváry-ház őrei, akik a család tragikus véget érő történetét elevenítették fel a háború minden borzalmával együtt. Az előadás hitelesen mutatott, rá, hogy ha háború van, akkor érvényüket veszítik a civilizáció alapvető értékei, sőt maga az emberség is megszűnik.

A Kozmutza Flóra Hallássérültek Speciális Iskolájának jelekörűsének előadásáról nehéz bármit is leírni, annyira megindító volt, nem véletlenül jutalmazta őket is első díjjal a zsűri.

A Brassai Sámuel Elméleti Liceum csapata, a Marianum (a BBTE jelenlegi bölcsészárnak otthont adó) épületét vették pártfogásukba, előadásukban ízelítőt nyújtottak a hajdani katolikus leánynevelő intézet életéből. Bepillantást nyerhettünk a korabeli diákeletbe, no meg szembesülhettünk a kommunista rezsim könyörtelenségével. Az előadás rámutatott az önkényuralom idegesítően álszent, képmutató mivoltára. Ötödik helyezésüket az IDEA Könyvtér könyvjutalmával ismer-ték el a vetélkedő szervezői.

A tavalyi győztes, a János Zsigmond Unitárius Kollégium csapata a Tűzoltó-tornyt fogadta örökbe, dramaturgia-ilag és „színészi” alakítás szempontjából is a legnívósabb előadást mutatta be. A pörgő ritmusú, nemcsak a történelmi eseményeket, de a jelenkori gondokat is felvillantó produkciót második díjjal jutalmazta a zsűri. Szinte már kortársnak nevezhető volt az előadás, hiszen a teljes díszlet egy kétágú létra volt, az előadásba beleszórték a New York-szállót is, amelyett egy évvel korábban vettek örökbe. A JZSUK diákjai a Transylvania Trust Alapítvány felajánlásának köszönhetően ezúttal az Electric Castle fesztiválra szóló jegyek birtokosai lettek.

A zsűri tagja volt Benkő Levente, a Művelődés kulturális folyóirat szerkesztője, Gaál György irodalom- és művelődéstörténész, a Kelemen Lajos Műemlékvédő Társaság elnöke, Kádár Magor kommunikációs szakértő, a BBTE tanára, Kozma Eliz, az Onisifor Ghibu Elméleti Liceum diákja, Makkai Bence reklámgrafikus, Maksay Ágnes, a kolozsvári Video Pontes stúdió vezetője, Tamás Ágnes, az RMDSZ kommunikációs szakértője, Winkler Gyula európai parlamenti képviselő és Hegedüs Csilla, az RMDSZ kultúráért felelős ügyvezető alelnöke.

KISS ELŐD GERGELY

• A Purjesz-Óvári ház-őrei.

A „refis” csapat tagjai a tragikus sorsú család történetét jelenítették meg

• Az egykori gyógyszerész család. A Báthory-liceum csapata a Mauksch-Hintz-házat népszerűsítette

• **Első díjasok.** A Református Kollégium diákjainak előadása

• **Ötletes rendezés.** Az unitárius kollégium diákjai élő kacsát is szerepeltettek előadásukban

• **Munkában a zsűri.** Nehéz dolga volt az ítések csapatának

• **Múltidézők.** A Státus-palotákat örökre fogadó apáczais diákok

• **A Marianum története.** A brassais diákok a bölcsészkar épületét fogadták örökre

FOTÓK: BANGA ELŐD ERNŐ

Iskoláskorom néhány képből

Azok a deres-fagyos székelgyföldi hajnalok. Sötét van még, vaksötét, olyan aranykori, kivilágítatlan utcájú. Apuka mellett botorkálok, két kezemet egy kezében fogja, melengeti. A gyári melegdöböl gyűjti be a busz az óvodásokat, akik hatra érkeznek a szüleikkel, mert fűj a gyár kíméletlen. - Nagyanyádnak könnyű dolga volt, meséli gyakorta anyuka, neki nem fűjt a gyár. Be tudta osztani a dolgát. Persze anyuka is be tudja, lóhalálában, nincs idő semmire. A gyár füstjében eltűnő dolgozó nő ekkor leginkább a háztartásbelit irigylő, furcsa ez ma, amikor gyakran a be-

• „A jól fésült negyedikes”

szűkülést jelenti az otthonlét. Anyám szívesen szűkülte volna be, de várta őt a szocializmus építésének széles perspektívája. Ezért zsinigen akasztom a házkulcsot a nyakamba, előtte anyám álmomban megfésül, negyed hatkor. Ekkor már iskolás vagyok, a fésülés után tovább alszom hétig, akkor apám költ: hazaugrik az IFET-től, pár napig elkísér az iskolába, sietünk, mert apámat várják a kásáták és a fosznideszkák, rö-

pülnek a szépen font copfjaim. A hajnal mindig deres-fagyos. Eleinte nem találok az osztályomat, bolyongok a petróleumszagú iskolában, szerencsére a tanító néni nevét tudom, mindig kézen fog és elkísér valaki. Mások osztálya szörnyen ijesztő.

Az iskola hatalmas és sötét. Kezdetben valahogy minden sötét. A petróleumos padló. A lerobbant vécék. A súlyos sötétítő. A tanító néni haja. A tízóraira pakolt kenyér. A barna, műbőr tolltartó. A sötétkék könyv- és füzetborítók. A reggeli himnusz hangulata. Aztán egyre világosabb lesz, szerencsére. A tanító néni haja nem. De az arca egyre kedvesebb. Ő maga is az. És kapok egy fehér műanyag kínai tolltartót, nagynéném sógornője a vásárhelyi papírboltban dolgozik. Világoskék füzetborítók is érkeznek, és egy almazöld csavaros toll. Meg egy töltött ceruza Ausztriából anyuka nemrég kiszökött kolléganőjétől, de azt nem merem használni, nehogy valami baja legyen. Harmadik tanuló vagyok mindig. Csoportvezető leszek, osztagvezető sosem. Nem értem a szöveges példákat, hogy ha három varjú ül az ágon, akkor tizenöt varjú hány villanydróton. Rázná meg őket az áram, azt gondolom. Elég jól fogalmazok, sokat olvasok. Írok egy fogalmazást, a tanító néni elküldi a *Napsugárnak*. Rettenetes a helyesírásom, csupa piros a fogalmazás. Szégyenkezem, és megtanulom, hogy nem két sz a lesz, és nem két ty a bátyja. Hasznos fogalmazás ez. Nem jelenik meg a *Napsugárban*, azt hiszem. De nem foglalkozom vele különösképp, annyit kellett javítani, hogy már nagyon utálok. A legjobban a románt utálok. Néha hatkor kelek és ismétlem, hátha megjegyzem valahogy. Az első négyesemet románból kapom, kiradírozom az ellenőrzőből. Lyuk marad a helyén, elbeszélgetnek velem nevelő célzattal. Elcsattannak

némi nyaklevesek. Aztán még egyszer, amikor eltulajdonítok egy illatos radírt, amit az osztálytársam kapott külföldről. Az osztálytársam nagyon népszerű, külföldi műanyag hajpántja is van. Én nem vagyok valami menő, a hajam mindig szétesik, ferdére sikerül a bretonom, kerekded vagyok és összeviszsa nőnek a fogaim. De jó a humorom, azt mondják, ezért nagyon igyekszem, hogy jó legyen a humorom. Sokat nevetünk. Jó kislány vagyok, a fenti eseteket leszámítva. Kapok jutalomkönyvet meg minden.

„Otthon petróleumlámpát gyűjtünk, szerencsére délelőtt írhatok leckét. Üldögélünk, beszélgetünk, énekelünk. Apukáéknak még gyakrabban jutott Puişor csokoládé. Anyuka egyszer kórházba került, kapott egy kiló citromot, egyszerre megette és meggyógyult.”

Ötödikre már ragyogó napfény. Talán mert délutáni váltás, negyvenperces órák. Az esték sötétek, de másként, jólesően. Gyakran elveszik a villanyt. Elmaradnak az utolsó órák, koromsötét van, rémtörténeteket mesélünk hazafelé. Otthon petróleumlámpát gyűjtünk, szerencsére délelőtt írhatok leckét. Üldögélünk, beszélgetünk, énekelünk. Apukáéknak még gyakrabban jutott Puişor csokoládé. Anyuka egyszer kórházba került, kapott egy kiló citromot, egyszerre megette és meggyógyult. Én is kórházba kerülök, nem kapok citromot, megcsinosodom. Mindig ugyanazt a tréningnadrágot hordom, mert abban vagyok a legcsinosabb. Aztán kiszakad a térde. Piros foltokat varr rá anyám, aztán kinövöm. Fogszabályzót is kapok, a blokk előtt mindig kiveszem. Rettenetesen nagy műanyag szájpapácsa van, a szájpapács közepén egy fém kocka, szörnyen

Botházi Mária publicista, egyetemi adjunktus. 1977-ben született Székelyudvarhelyen. Nyolc évig volt a Tábor negyedi 2-es számú (ma Orbán Balázs) általános iskola E osztályos tanulója. Tanulmányait szintén az E osztályban folytatta a Tamási Áron Gimnáziumban. 2001-ben végzett a BBTE újságírás szakán. Most ugyanitt dolgozik, emellett a *Főtér.ro* publicistája. Kötetei: *Vitályos Ildikó* (interjú, 2006), *Átmenetek. A harmadik Korunk rendszerváltó tíz éve* (tanulmány, 2015), *Boldogság juszta a tiéd* (tárcák, karcolatok, 2016).

vasizú. A fogaim ferdén maradnak, felnőttként szabályoztatom majd őket drágán és nehezen.

Még mindig harmadik tanuló vagyok kábé. Harminchatan vagyunk az osztályban. Az osztályban pislálol a neon, néha jól meg kell dobni valamivel, és akkor helyrejön. Alig férünk, de jól megvagyunk. Nagyon jók a tanáraink, figyelnek ránk. Szigorúak is, de hát harminchat gyerek. Román anyanyelvű román tanárnőnk van, ő olyan, mint egy ijedt mókus. Nem ért minket, nem értjük őt. Elbeszélünk egymás mellett, bámuljuk, hogy milyen divatos. Néha viccelődnek a kárára, nem érti, min röhögünk. Nagyon szép fiatal nő, keveset marad a városban. Egy másik frissen végzett, ide helyezett román tanár követi, neki sem könnyű. Ahogy kitör a forradalom, sietve távozik. Később látjuk, hogy ott tolong a tévében forradalmi hévben. Büszkék

„Sokszor halljuk, hogy nem lesz semmi belőlünk. Persze a nevelés miatt. Pár évtizeddel később elgondolkodunk, hogy tényleg, vajon lett-e belőlünk valami? Biztos választ még mindig nem tudunk adni. De semmi senkiből sem lett.”

vagyunk rá. Aztán többé sosem látjuk.

Az oszink órák elején mesét olvas nekünk, órák után színjátszókört tart. Gitározunk, énekelünk, dalokat írunk. Játsszunk. Nagyon jól együtt tudunk lenni. Fellépéseink vannak, én vagyok a hőember az *Eljöhetnél hozzám* című darabban. Kissé statikus szerep, de a végén elolvadok. Más fellépéseink is vannak, moderntáncok, tyúkot alakítok. Az osztály egy vidám, önfeledt társaság, mindenki mindenkit elfogad, figyelünk egymásra. Hülyén hangzik, de tényleg. Többnyire munkáscsaládok gyermekei vagyunk ugyanolyan szobákban lakunk ugyanolyan bútorok között, ugyanolyan ruhákat hordunk, ugyanolyan könyveink, játékaink vannak, ugyanúgy telnek a napjaink. Közben odakünn társadalmi változások, bezárt gyárak, munka nélküli

szülők, alkohol, infláció, pénztelenség. Mi veszünk egy kis tévét a befizetett Dacia árából. Talán sosem lesz kocsink. Városi, fapados busszal Magyarországra utazik az osztály, először járok külföldön. Testvériskolákba megyünk, családoknál alszunk. Nem szeretek idegen családoknál aludni. Nem szeretem a testvériskolásdit, szegény rokonnak érzem magam. Sok franciadrazsét kapok, eddig sosem ettem franciadrazsét, mostantól ez a kedvencem. Várom, hogy ha-

A középiskola hatalmas, ódon, de mégis napfényes. Sok szép fiú van benne, van, akiket titokban bámulok. Nem kapok Valentin-napi villámpostát, csak amiket a barátnőimmel írunk egymásnak. Lehet, hogy figyelemfelkeltőbbnek kellene bámulnom. De szégyenlős vagyok eléggé. Ja, és nem tanulok, középmezőnybe kerülök, de nem érdekel. Közben öröklünk, veszünk mégis egy zöld Daciát, anyuka reggelente azon fuvaroz. Úri csak leszek kissé,

• „Minden ünnepi alkalomra székely ruhát öltöttem.”

zamenjek. Veszek Cifet és hajvégapolót, de otthon kiderül, hogy a Cif nem tisztít varázsütsére, és a hajamból mégis ki kell vágni a töréseket. Meginog kissé a világba vetett hitem. Többet reméltem a külvilágtól.

A szüleim felváltva lesznek munkanélküliek, egyre kevesebb a pénzünk, földművelni kezdünk. Visszakapunk néhány földet, egyszer még sokat fognak érni. Pityókát ültetünk, paradicsomot karózzunk. Nagyon nem szeretek földet művelni. Kiegyezem anyukáékkal, hogy elvégzem a házimunkát, amíg ők odakünn a mezőn. Sajnos van két meggyfánk, napokig meggyet magolok, és várom a felvételi eredményt. Közben írok egy verset arról, hogy milyen nehéz meggyet magolni és eredményt várni. Vicces vers lesz, sokat kacagnak rajta az osztálytársaim. Aztán meglesz a meggy és a felvételi is. Idegennyelv-osztályba jutottam be, ettől kezdve életem végéig különböző nyelvekkel fogok kínlódní. Míg egyiket kezdem jól beszélni, a másikat felejttem el. És mind így.

csak szállok ki reggelente a gimi előtt a Daciából. Egy ideig. Aztán anyukának ismét új munkahelye lesz, közel az otthonunkhoz.

A gimis osztály sokkal szétesőbb, mint az általános iskolai, a tanárok közül is csak kevesen figyelnek ránk. De lehet, hogy jobb is ez így. Szabadok vagyunk. A miénk a világ. A tanárok az osztályban cigiznek, mi a mosdóban. Hatalmas bulik vannak, rockozunk keményen. Vagy ölelkezve lejtünk rockballadákra. Egész más fiúkkal, nem a titokban bámultakkal, de sebj. Felhagyok a bámulással, bár rezzen a gyomrom, ha összefutunk. Sokszor halljuk, hogy nem lesz semmi belőlünk. Persze a nevelés miatt. Pár évtizeddel később elgondolkodunk, hogy tényleg, vajon lett-e belőlünk valami? Biztos választ még mindig nem tudunk adni. De semmi senkiből sem lett.

BOTHÁZI MÁRIA

Interjú dr. Gyéresi Júliával, a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem adjunktusával, az Artsy M diákszínjátszó csoport oktatójával

„Beszélj, hogy értselek és érezzetek!”

– Mennyi ideje és milyen korosztálynak tanítasz beszédtechnikát?

– Ez a kérdés a múlt idővel és az eltelt évek összes tapasztalásával szembeesít. Belegondolni is sok: 1994 óta oktatok a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen beszédtechnikát és színpadi beszédet – maradjunk annyiban, hogy 18 éven felülieknek –, ami nemcsak a helyes ejtést foglalja magába, hanem adekvát nyelvi jelenlétet is megkövetel. Nem kizárólag írott alapú meghangosított szövegekkel

állapot. Hálás vagyok, hogy belekóstolhattam, és azért is, hogy nem vált végleges hivatásommá.

– Mennyi ideje foglalkozol gyerek- és ifjúsági színjátszókörökkel?

– Az Artecotur Egyesület – amelynek elnöke Vajda György újságíró – által működtetett Artsy M Theatre Troup diákszínjátszó csoportjainak négy éve vagyok aktív tagja és oktatója. Életem egyik meghatározó élménye ez a tevékeny együttlét. Kamaszokat elkísérni a felnőtté válás útján, annyi mindent közösen átélni és verbalizálni, tartalmas kaland. Három előadást állítottunk közösen színpadra: József Attila költeményei nyomán született az *Elutazni Önmagunkhoz*, Szép Ernő átiratában került színre a *Mátyás király tréfái*, és Weöres Sándor versei alapján állt össze a *Száll a világ* című produkciónk. Koszta Gabriella így ír róla: „A Weöres Sándor-est előadói valami elementárisan fontosat tudnak a versről. Az előadásban már eldönthetetlen, hogy ezt maguktól tudják vagy Gyéresi Júlia munkájának eredményeként, de mindegy is, mert az előadásban ez már közös tudás, és zsigeri élményként van jelen az a mély meggyőződés és hit, hogy a költészet, a vers egyáltalán nem pusztába kiáltott szó, és nem is olyan protokolláris, általában rímelő szöveg, amit ünnepélyeken szoktak a mikrofonokba harsogni. Több ennél. Sokkal több. A jó vers mindig ének a határtalanról..., a pillanatban megragadható örökkévalóság.” A József Attila zenés-verses estünkkel kiérdemeltük a Színpad színjátszó fesztivál nagydíját, Erdőszentgyörgyön (2015. nov. 19–21.) és az Amatőr Színjátszó Fesztivál különdíját Székelyudvarhelyen.

– Ha egy kívülről azt hallja, hogy színjátszókör, hajlamos azt hinni, ott „csak színészkednek”, miközben jóval többről van szó.

– Ebbe a csapdába valóban sokan beleesnek: színészkedni ki magad, fiam, jövőtől tanulás, nem töltheted az idődet marhaságokkal, a színészetből nem

lehet megélni! Veszélyes sztereotípiák ezek. Sokakban nem tudatosodott, hogy a beszéd nem csupán gondolatokat közvetít, hanem érzelmeket is. Tudjuk ma már, hogy az életben azok az érett személyiségű felnőttek boldogulnak könnyebben, akik magas érzelmi és kreatív intelligenciával bírnak. Mindezen kompetenciák együttes fejlesztésére vállalkoznak a színjátszó- és drámakörök.

Beszélj, hogy értselek és érezzetek, mondogatom, mert a hangban mindig az ember aktuális lelkiállapota tükröződik. A gégefőben keletkező spirálforma rezgés – a hangunk – híven közve-

„Nem kell folyamatosan áthárítani a felelősséget egyik közegről a másikra, hanem közösen kellene törekedni, hogy a gyermek kibontakoztathassa egyedi tehetségét.”

• Gyéresi Júlia: „Régebben a gyermekek többet beszéltek, ízebben, gazdagabban”

foglalkozunk, hanem az általam kidolgozott félig kötött formájú (FKF) szöveges rögtönzés gyakorlatait is rendszeresen használjuk. Ez azért lényeges módszertani újítás, mert a gondolkodás lassítja a beszédtempót, és ez célirányosabb rálátást biztosít a beszéd szegmentális és szupraszegmentális szerkezetére, azaz a hangok, hangsorok, hangkapcsolatok artikulációjára, illetve a beszéd prozódijára, a beszéd folyamat modulációira. Azt, hogy a színművészeti egyetem elvégzése után nem a színpadra, hanem a képzeletbeli katedra mögé kerültem, ma már egyáltalán nem bánom. Gyönyörű, az ember teljes testét, szellemét, lelkét próbára tevő pálya a színészet, rengeteg kreativitással, ugyanakkor sok lemondással, öngyöttréssel járó, kiszolgáltatott

típi mentális és pszichés erőnlétünket. Huszonöt éve figyelem a hangban realizálódó lelki és szellemi jellemzőket. A hangunk minősége, az érzelmeink dinamikájához igazodó lélegzetvételeink nem tud hazudni, pontosan megmutatja, mi megy végbe bennünk, milyen állapotban van a lelkünk, és mi az a legmélyebb sérülés, ami karakterfalat képzett bennünk gyermekkorunkban. Erre épül a felnőtt személyiségünk, és a korai pszichés károsodás nyomán érzünk oly sokszor indokolatlan haragot, sérül az önbecsülésünk, leszünk szeretethiányosakká, és válunk félelmeinktől megnyomorítottakká. A tettétést is érezni lehet, amennyiben megpróbáljuk eljátszani, hogy velünk aztán minden rendben van. A hangindításunk leleplez. És a metakommunikációnk sem vág egybe a közölt tartalommal.

– *Hogyan alakult ki a mostani diák-színjátszókör, illetve milyen – a szakmai fogásokon túli – módszer az, amely segít a közösségformálásban és a drámajátékban?*

– Egy gondolattal kezdődött az egész: jó lenne még egy diákokból álló színjátszó csoport. Egy akkori városnak, mint Marosvásárhely, nem okoz gondot több hasonló csoport szimultán működése. Aztán társult hozzá kellő akarat, képzelőerő, fantázia és bürokratikus papírmunka. Megalakultunk, működőképessé váltunk. Verset mondtak, énekeltek a hozzánk csatlakozni kívánó gyerekek, mi mérlegeltünk a hozzáállásuk, a képességeik és a velük folytatott beszélgetések alapján, hogy ki tartson velünk. Életben tartani a csapatot, érdekeltté tenni a 14–18 év közötti fiatalokat már sokkal több kitartást, szeretetet és hitet igénylő együttműködést igényelt. Jelszavunk: empátikus, energikus, eleven. Több ének- és színészmesterség tanára volt már a csapatnak, az egyedüli, aki mindvégig kitartott mellettük, én vagyok. Júli mármá, így szólítanak. Bármikor számíthatunk egymásra. Az egymásrautaltság legmagasabb fokon szervezett formája a szeretet, ahogyan Szilágyi Domokos fogalmaz.

Létezik egy nálunk kevésbé ismert személyiségtípusáló rendszer: az enneagram, a lélek térképe. Megalkotása Püthagorasz nevéhez fűződik. Ez is segíti a munkánkat, mert nemcsak a személyiségfejlődés útján indít el, hanem először lebontja a személyiséget. Nincs fejlődés, amíg nem vagyunk tisztában az alapvető temperamentális jellemzőinkkel. Mindezt a gyermekek, az otthoni és iskolai miliő, a testtartás és a gesztusrendszer, valamint a beszéd viszonylatában vizsgáljuk. Átlátható és könnyen követhető a rendszer felépítése, amelynek fő célja, hogy a jól integrált személyiség megfeleljen érzelmeinek, cselekvési mechanizmusainak és rögzült viselkedésmintáinak mozgatórugóit. Az önmegismerés csökkenti a szorongást, növeli az önbizalmat, ezáltal erősödik a beszédhang, és plasztikusabbá válik a kiejtés.

– *A szép magyar beszéd nemcsak a színpadon és a hangzó médiában fontos, hanem a köznap életben is. Hogyan segítheti a gyereket a szép beszéd kialakításában a pedagógus, a szülő?*

– Elsősorban a szülőké a felelősség, és csak másodsorban lehet az óvodát, az iskolát hibáztatni e téren. Ahhoz, hogy

az egyes beszédhangok a folyamatos hangzóképzés során beszédre rendeződjenek, és a beszéd sokrétű szerepét képesek legyenek betölteni, a következő feltételek kell teljesüljenek: 1. biológiai: ép beszédszervek, hallás és idegrendszeri működés; 2. társadalmi: ingergazdag szocializációs környezet; 3. pszichológiai: ép érzelmi és gondolati élet. A gyermek igen plasztikus, tökéletesen reprodukálja a hallott szülői beszédmintákat. Régebben a gyermekek többet beszéltek, ízebben, gazdagabban áradó dallamíveket hoztak létre, több időt szántak a szülők is a családi együttlétekre, a nagy, felszabadító beszélgetésekre. A szülői minta mellett a társas szocializáció, az óvodai és iskolai példa egyaránt meghatározó a gyermek életében. Nem kell folyamatosan áthárítani a felelősséget egyik közegről a másikra, hanem közösen kellene törekedni, hogy a gyermek kibontakoztathassa egyedi tehetségét önmaga, környezete, valamint a társadalom örömeire és hasznára. Aki lelkiileg kiegyensúlyozott, annak a hangja zöngésebben, határozottabban szól, és életerőt közvetít.

– *Mikor érdemes elkezdni a beszédtechnika fejlesztését?*

– Soha nem késő. Ha vágyunk a játék, az önfeledtség után, akkor képesek vagyunk az örömteli életre. Ha szükségét érezzük önkifejezésünk tökéletesítésének, és ennek érdekében még beszédtechnikai gyakorlatok elvégzésére is időt szánunk, minden bizonnyal magas az érzelmi és a kreatív intelligenciánk, és felfedeznénk önmagunkban rejtett territóriumait. Aki megismeri önmagát, másokkal szemben is több türelmet tanúsít. A legizgalmasabb utazások egyike – ehhez kétség nem fér – a bensőnkbe tett kirándulás.

– *Melyek a jövőbeli terveid?*

– Az Artsy M második csoportjával – 15–16 évesek – egy monológokból, helyzetgyakorlatokból, versekből, vendégszövegekből álló előadást állítunk színpadra, amelynek a munkacíme egyelőre: Hallgass meg! Szó lesz benne az L. Stipkovits Erika szakpszichológus által szemléletes megnevezésekkel el látott szülőtípusokról: a borostyán, az idomár, a jófej, a mártír, az agresszor, az üveghegy, a szülőstító, a szuperszülő és a bátorító szülőkről. Azt is megfogalmazzák a fiatalok, hogy mi az, amiben

hiányt szenvednek, és a szívük szerint hogyan szeretnék élni.

Ezenkívül havonta elutazom három napra Balánbányára, ott is oktatok a Botorka Művelődési Egyesület által

• Gyéresi Júlia tanítványai körében

működtetett színjátszó csoportban. A tizenkét-tizenhárom évesekkel – Pál Biborkával közösen – színpadképessé teszünk egy helyzetgyakorlatok alapján körvonalazódó előadást a családi viszonyokról.

Van még két nagy szenvedélyem. Az egyik a rádiózás – huszonhét éve vagyok a Marosvásárhelyi Rádió munkatársa, Szekrényi Katalinnal közösen szerkesztjük a napi *Esti mesét*, és csütörtökönként este tíz és éjfél között a *PárBeszédben* Sajó Norberttel változatos és az emberi pszichét érintő kérdésekről társalgunk interaktív módon élő adásban. A másik szenvedélyem pedig az írás: heti rovatom van az *Énidő.ro-n Hét perc, egy történet* címmel. A romániai magyar óvónők országos szaklapjában szintén rendszeresen publikálok. Amit képtelen vagyok élőszóban kimondani, azt történetekbe csomagolva megírom. Egy biztos: úgy élek, hogy adhassak. És örömmel tölt el, ha szeretettel viszonzozzák az önzetlenségemet.

DÉNES GABRIELLA

Még mindig nem fogadta el az iskolahálózatról szóló határozatot a vásárhelyi önkormányzat

Továbbra is kérdéses a katolikus iskola sorsa

Továbbra sem tisztázott a marosvásárhelyi Római Katolikus Gimnázium jövőbeli helyzete, miután a helyi tanács április 6-i ülésén elutasította azt a határozattervezetet, amely a következő tanévre határozta volna meg a város iskolahálózatát. A polgármesteri hivatal által javasolt iskolahálózathoz a Római Katolikus Gimnázium, a Református Kollégium és hat másik jelenleg működő oktatási intézmény is hiányzott.

A tanácsülésen több tucat szülő és civil aktivista is részt vett. Az RMDSZ és a Szabad Emberek Pártja (POL) frakcióvezetője is jelezte, hogy a határozattervezet ellen szavaz. A tervezet végül támogató szavazat nélkül, 13 ellenszavazattal és négy tartózkodással utasította el az önkormányzati testület. A helyi képviselők egy része nem vett részt a szavazáson. Az előterjesztésben csak azok a tanítézetek szerepeltek, amelyekre korábban a Maros megyei tanfelügyelőség kedvező véleményezést adott.

Megtartanák a jelenlegi felállást

Csíky Zsolt, az RMDSZ frakcióvezetője magyarul és románul is elmondta, a szövetség álláspontja szerint a jelenlegi iskolahálózatot kell tovább működtetni a városban a következő tanévben is. A szövetség felszólította a polgármesteri hivatalt, a tanfelügyelőséget és a minisztériumot, „hagyjanak fel az egymásra mutogatással, és oldják meg a helyzetet”. Csíky Zsolt megemlítette: bár mindegyik intézmény vezetője több ízben is azt hangoztatta, hogy meg akarja oldani az ügyet, egyetlen döntést sem hoztak a megoldás érdekében. Úgy vélte, minden eddigi döntés az időhúzás és a bizonytalanság fenntartását célozza. Nyomatékosította, hogy sem a szülők, sem a szövetség nem adja fel a magyar iskolákért folytatott harcot.

Csíky Csengele, a szülők képviselője az MTI-nek elmondta, sikerült elhárítani egy veszélyes határozattervezetet. „Reménykedünk, de lesben állunk, és várjuk a pozitív fordulatot a katolikus gimnázium ügyében” – fogalmazott a szülők egy csoportjának a képviselője.

Aggódik az egyház

A római katolikus gimnázium ügyében egy nappal korábban a romániai katolikus püspöki konferencia is aggodalmának adott hangot, felszólítva a hatóságokat: tartsák tiszteletben a jogállamiság elveit, valamint a vallási és etnikai kisebbségek jogait. A római katolikus és görög katolikus egyházi előljárókat tömörítő testület főtitkára, Francisc Ungureanu által aláírt román nyelvű közlemény szerint aggasztó a marosvásárhelyi magyar tantervű tanintézmény működésének akadályoztatása. A katolikus püspökök úgy vélik, az iskola létét egy alaptalan, a jogállamiság ismérvei szerint ellenőrizetlen feljelentés alapján indított ügyészégi eljárás sodorja veszélybe. Hozzáadték: az iskola vezetősége, a tanárok, a diákok és a szüleik ellen indított eljárás következtében sérül a püspöki konferencia és az oktatási minisztérium között létrejött megállapodásnak az egyházi iskolák alapítására vonatkozó kitétele. Leszögezték: elfogadhatatlannak tartanak minden olyan eljárást, amely a törvényes keretek között működő egyházi iskolát választó szülők megfélemlítésére irányul.

A püspöki konferencia felszólította az illetékes hatóságokat, a minisztériumot, a tanfelügyelőséget, a polgármesteri hivatalt és a helyi önkormányzati testületet, sürgősen és hatékonyan intézkedjenek, hogy az iskola zavartalanul folytathassa működését. A katolikus püspökök valamennyi illetékestől elvárják a jogállamiság elveinek, valamint a vallási és etnikai kisebbségek jogainak tiszteletben tartását, olvasható a közleményben.

A gyulafehérvári római katolikus érsekség szintén aznap közölte, hogy Miguel Maury Buendía bukaresti apostoli nuncius március 20-án találkozott Teodor Melescanu külügyminiszterrel, akinek szóvá tette a marosvásárhelyi iskola ügyét.

Nyomást gyakorol a politikum

Az oktatási miniszter segítségét kérte a marosvásárhelyi katolikus gimnázium ügyében Navracscs Tibor oktatásért, kultúráért, ifjúságpolitikáért és

sportért felelős magyar uniós biztos is. A *Magyar Nemzet* beszámolója szerint az uniós biztos levélben jelezte Pavel Năstăsescu, hogy a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemen és a II. Rákóczi Ferenc Római Katolikus Gimnázium esetén sérültek, veszélybe kerültek a magyar kisebbség anyanyelvhasználatához fűződő jogai. A gimnázium kapcsán Navracscs arra hívta fel a miniszter figyelmét, hogy az iskola körüli jogi eljárás miatt veszélybe került az ott tanuló mintegy négyszáz diák anyanyelven való tanuláshoz fűződő joga. Emlékeztetett, hogy Románia az anyanyelvű oktatás garantálására mind nemzeti, mind nemzetközi szinten kötelezettségeket vállalt. Ezért is életbevágóan fontos biztosítani, hogy a magyar gimnáziumban az oktatás folytatódhasson, illetve új diákok is felvételt nyerhessenek oda, és megkezdhesék tanulmányaikat a jövő évben. A marosvásárhelyi iskola bizonytalan helyzetét a magyar kormány nemzetpolitikai államtitkársága is elítélte. Közleményében úgy fogalmazott: elfogadhatatlan, hogy egy ügyészégi vizsgálat megindítása nyomán megkérdőjeleződjön egy felekezeti iskola pusztasága. Az államtitkárság jelezte: a magyar kormány kiáll a megfélemlített, ártatlanul meghurcolt szülők és diákok mellett, szolidaritásáról és erkölcsi támogatásáról biztosítja azokat, akik vállalják, hogy kiállnak jogaikért, és mindent elkövetnek azért, hogy a katolikus líceum tovább működhessen. Az iskola kapcsán tiltakozó közleményt adott ki a Lehet Más a Politika (LMP) és a Fidelitas is.

A római katolikus egyház épületében, 400 diákkal működő marosvásárhelyi tanintézet sorsa azt követően vált bizonytalanná, hogy a korrupcióellenes ügyészség tavaly novemberben eljárást indított az iskola volt igazgatója és a Maros megyei volt főtanfelügyelő ellen, azt állítva, annak ellenére járultak hozzá a gimnázium működéséhez, hogy tudták, valójában nem rendelkezik a szükséges engedéllyel.

Hírösszefoglaló

Az információátadástól a kreativitásra nevelésig

„A nevelőnek az a dolga, hogy úgy mutassa meg a világot a gyermekeknek, hogy saját érdeklődésével a gyereket közös felfedezésre csábítsa.”
Gerő Zsuzsa

Napjainkban a kreatív szemlélet a jó pedagógus egyik alapvető ismertető jele, ugyanis a kreatív szemlélet állandó fejlődésre ösztönöz, újabb és újabb ötleteket ad a meglévő tudás mellé, valamint fenntartja a tanító és tanulók lelkesedését, érdeklődését. Ken Robinson brit szerző, előadó szerint az oktatás kiöli a kreativitást. Lebeszéljük a gyermekeket arról, hogy olyan haszontalannak tűnő dolgokkal foglalkozzanak, mint a zene vagy a rajz.

Pedig a vizuális nevelés vagy rajzóra szinte minden tantárgy tanításában komoly szerepet játszik. E tantárgy sajátos célja a vizuális kommunikáció fejlesztése valamint a kreativitásra nevelés.

Felgyorsult világunkban, az információs technológia forradalmának korában a tanulóknak folyamatos ismeretszerzésre van szükségük. Éppen ezért az iskola fő feladatai közé kellene kerülnön a problémamegoldó készség fejlesztése, valamint a kreativitás fejlesztése.

Bár a kreativitás nemcsak rajz órán fejleszthető, de itt különösen jó lehetőség adódik az alkotóképesség fejlesztésére ahol nagy hangsúlyt kap a gyakorlati tevékenység.

A kreatív gyakorlati feladatok nem öncélúak, konkrét dolgokhoz kapcsolódnak. A kreativitásra nevelés során a tanulók nem készen kapott kliséket tanulnak meg, nincs előre meghatározott „legjobb” megoldás.

Pedagógiai munkám során én is szívesen nyúlok ezekhez a feladatokhoz.

A rajzórát ráhangoló feladatokkal kezdem, amelyekkel bevezetem az adott témát, felkeltem a tanulók érdeklődését.

Amennyiben a téma megengedi, a feladatokat differenciáltan próbálom kiadni, vagy minden gyerek az érdeklődésének megfelelő feladatot kap, ami nagymértékben elősegíti a feladat sikeres megoldását, a sikerélményt.

A rajzóra igencsak értékes mozzanata az óra végén a közös értékelés. A egymás mellé helyezett munkákat a tanulók elemzik, elmondják észrevételeiket, ami szintén megsokszorozza a tanulás lehetőségét. Ez a momentuma az órának fejleszti az ítélőképességet, a kommunikációs készség kialakulását, a kulturált kritika, illetve a vitatkozás stílusának elsajátítását.

Kreativitást fejlesztő játékok rajzórán:

1. Folytasd te! – egy olyan játék, amely egy előre megadott forma kibővítését tűzi ki célul. A lapon különböző formák vannak megadva: egy kéz, egy ház, egy hal, egy fej stb. Azt kérjük a tanulóinktól, hogy az adott formákat kiegészítve, hozzanak létre új kompozíciókat (lehet egyéni vagy csoportmunka).

2. A körök – egy A4-es lapon véletlenszerű körök vannak rajzolva. Minden gyerek vagy minden csapat kap egy-egy lapot, amelyen ki kell egészítenie a köröket, vagy a belsejébe rajzolva

• **A kliséken túl.** A kreativitás nem csak rajzórán fejleszthető

vagy a körön kívülre. Szabály, hogy nem szabad két egyforma kör legyen a lapon (lehet egyéni vagy csoportmunka).

3. Ötletroham – ez a módszer lehetőséget ad a tanulónak, hogy szabadon, spontán módon adjon helyet a kreativitásának.

4. Minden csapat előtt van egy papírlap. A csapat felírja a lap szélére az elkészíteni kívánt kép címét. Az egyik tanuló elkezd rajzolni, majd 5 perc elteltével megáll és továbbadja a lapot a társának, aki folytatja a megkezdett munkát. Amikor mindenki rajzolt, kezdődhet a színezés ugyanezzel a szabállyal. Az a tanuló aki elkezdte a rajzot, értékeli a csapat munkáját – elégedett vagy elégedetlen a csapat munkájával (csapatmunka).

5. Tenyereim – minden gyerek elkészíti a saját tenyerének a sablonját, kivágja, és minél érdekesebb formákat próbál létrehozni belőlük.

6. Pontok játéka – a tanulók egy kompozíciót kell alkossanak a lapon található, előre berajzolt pontok felhasználásával.

A korszerű oktatás célja egyértelműen minden esetben az épülés kell legyen, hogy a megtanultak a tudás gyarapodását szolgálják, biztassanak, örömet okozzanak, és ne gátlásokat neveljenek

SIMON ANNAMÁRIA
a nagyajtai Kriza János Általános Iskola
tanítónője

A vásárhelyi Bóbiták az ország legjobb „kiskuruttyai”

Marosvásárhelyi óvodások nyerték az idei, 5. Játéktanoda Kiskurutty országos versenyt, amelyet Nagyszebenben tartottak április első hétvégéjén. A marosvásárhelyi 11. számú napköziotthon Bóbita csapatának, akárcsak a többi csapatnak, négy tagja volt: két középső csoportos fiú: Nyárádi Dániel Gergő és Bereczki Tamás Dávid, illetve két nagycsoportos lány: Borsan Hanna Bianka és Lőrincz Csenge Adrienn. Őket Szucher Zsuzsanna és Kovács Júlia óvopedagógusok készítették fel a versenyre, és kísérték el Szebenbe.

Madzag kincsei

A játéktanoda kitalálói a csíkszentdomokosi Kurutty Oktatási és Művelődési Társaság. A nemzeti tanterv előírásait és életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezik a játéktanoda próbáit. Az idei országos megmérettetésen Maros, Hargita, Kovászna, Kolozs, Bihar és Szeben megyei 5 és 6 éves óvodások mérték össze tudásukat, ügyességüket, előadókészségüket, miután felkészültek Varga Katalin: *Madzag és cimborái* című meséskönyvéből, amelynek mind a tizenkét meséjét igen jól kellett ismerniük. A versenyprogramban az 1. próba során egy-egy zsákcocsa tartalmát, Madzag kincseit válogatták és számolták össze a kicsik, a 2. próbán a mese szövegéből idézve, jellemzők körülírásával a versenyző gyerekeknek fel kellett ismerniük a leírt meseszereplőt és azt felmutatni. Ehhez az előző forduló során bábokat készítettek cernából: Madzag és Pamacspulikutyusok, Mirci és Mörci cicák, Samu kacska. A 3. próba az album bemutatása volt Madzag új cimborájáról, amely komoly terepmunkát igényelt. A 4. próbát a mesejelenet kirakása jelentette, puzzle a két közepesnek, a két nagycsoportosnak pedig ez idő alatt egy meseszereplőt kellett üvegre festenie. A játékezető a Hargita megyei Majla Géza, a csíkszentgyörgyi óvoda pedagógusa volt.

Amit a nyusziról tudni illik

Ahhoz, hogy a Madzag valamelyik pajtását bemutató album jól sikerüljön, a gyerekeknek terepmunkát is kellett

• A nyertes vásárhelyi csapat alaposan felkészült az országos megmérettetésre

végezniük. A nyertes marosvásárhelyi csapat, a Bóbiták, a nyuszt választották. A siker érdekében nemcsak óvodai felkészülésen vettek részt, ahol érdekességeket tanultak a kis kedvencről, enciklopédiákat forgattak, illetve kilátogattak az állat egyik élőhelyére is. Jedden, a Marosvásárhelyi térszomszédságában található faluban Kristóf Júlia gazdaságában találtak rá arra a nyúltenyésztésre, amely sok segítséget jelentett számukra. Itt elsősorban a nyuszi életkörülményeit, szokásait figyelhették meg, de számos kérdésre is választ kaptak vendéglátóiktól, aki szívesen magyarázott, válaszolt, minden tudnivalót megosztott a gyerekekkel. Elkészült az album, amelyvel először Jedden léptek „közönség” elé, bemutatták azt Kristóf Júliának, aki ellenőrizhette, hogy „tanítványai” eléggé figyelmesek és tanulékonyak voltak-e. Azt követően ovistársaiknak is bemutatták az albumot majd a szülők, illetve a csoporttársaik előtt. Tehát többszörösen is megtartották a „főpróbát”, a szakmai zsűri előtt már természetes módon, jó előadástílussal ismertették a közös munka eredményét. „Ez nagyon sokat nyomott

a latban, a gyerekek bátrak voltak, felszabadultan viselkedtek” – mondta Szucher Zsuzsanna óvónő, akitől azt is megtudtuk, hogy milyen kritériumok alapján választották ki a versenyben részt vevő gyerekeket. Egy interdiszciplináris vetélkedőn bátran kell viselkedni, a határozott fellépés nélkülözhetetlen, de jól kell tudni rajzolni is, számolni is, illetve verset mondani és mesélni – sorolta az elvárásokat az óvónő. Az idei verseny a művészetre és a matematikára helyezett nagyobb hangsúlyt, a gyerekeknek mindkét területen jól kellett teljesíteniük. Az első helyezettek 11 pontot, vagyis tallért gyűjtöttek, míg a második díjasok – a kolozsvári Kismackók és gyergyóditrói Napraforgók – 10 tallért. Harmadik helyezést ért el a marosvásárhelyi Fecske óvoda Zöld almák és a kovásznai Zümmögők csapata, 9-9 tallérral. A többieknek 8-8 tallért sikerült összegyűjteniük: a Babóca csapat Sepsiszentgyörgyről, a Mókázók Nagyváradról, a Cifra palota Székelyudvarhelyről és a Napsugár Medgyesről.

ANTAL ERIKA

Törvénybe foglalta a képviselőház a Böjte Csaba ferences szerzetes által létrehozott intézménytípust

Állami támogatás a szociális bentlakásoknak

Megszavazta a képviselőház április 4-én azt a törvénymódosítást, amellyel beépítik a szociális kerettörvénybe a Böjte Csaba ferences szerzetes által bevezetett bentlakástípust, és amellyel lehetővé teszik a Romániában elismert, szociális szolgáltatóként is akkreditált felekezetek tevékenységének állami vagy önkormányzati finanszírozását.

A Böjte Csaba által 1993-ban indított Szent Ferenc Alapítvány az eltelt csaknem negyed évszázadban több mint ötezer nehéz anyagi helyzetben élő vagy elhagyott gyermeket karolt fel. Az alapítvány honlapján közzétett információk szerint Erdély-szerte 25 bentlakást, 19 napköziotthont és 30 iskolaházat működtet, ugyanakkor öt bentlakásuk van támogatott intézményként feltüntetve. A szervezet az eltelt csaknem negyed évszázadban több mint ötezer nehéz anyagi helyzetben élő vagy elhagyott gyermeket karolt fel.

A szociális támogatások kerettörvényébe ezzel a döntéssel vezették be az alapítvány által működtetett „szociális bentlakások” fogalmát, ahol a nehéz helyzetben lévő családok gyermekeit a szülők beleegyezésével, gyámjogi beavatkozás nélkül étkeztetik és szállásolják el. A szociális bentlakásokban elszállásolt kiskorúak szüleinek a megszavazott módosítás szerint nem kötelező anyagilag hozzájárulni a kiskorúak ellátásához. Az április elején elfogadott jogszabály lehetőséget teremt arra, hogy az egyházak nemcsak az általuk működtetett alapítványok révén, hanem „saját jogon” is szociális szolgáltatóként lépjenek fel, és igényelhessenek karitatív tevékenységükhöz állami vagy önkormányzati támogatást.

Joghézagot orvosoltak

Az RMDSZ politikusai, illetve két szociáldemokrata és egy liberális törvényhozó által kezdeményezett módosítást 222 képviselő támogatta, egy ellenezte, 55-en pedig tartózkodtak. A szenátus által korábban már elfogadott jogszabály hatályba lépéséhez már csak Klaus Iohannis államfő aláírására van szükség. A kezdeményezők egyike, Szabó Ödön frakcióvezető-helyettes a szavazás után kifejtette: az RMDSZ egy joghézagot orvosolt a törvényjavaslattal, ugyanis a hatályos törvény csak az intézeti gondozásba helyezett gyerekek folyamatos ellátását, illetve a családi köteleket megtartó napközi foglalkoztató központok működését szabályozta, ahonnan viszont a gyerekek naponta haza kell menniük.

Csép Andrea, a képviselőház szociális bizottságának titkára rámutatott: a törvény lehetővé teszi, hogy a civil szféra és az egyház anélkül segítsen, hogy a szülőt megfosztanák felügyeleti jogaitól, és tovább gyengítenék a család intézményét. „Az elmúlt időszakban több ilyen jellegű intézményt zártak be, így sok esetben kerültek az utcára vagy nem megfelelő környezetbe gyerekek. Az RMDSZ célja az, hogy segítsen a szociális szolgáltatásokat nyújtó szervezeteken, hiszen azok hiánypótló munkát végeznek” – jelentette ki a politikus.

• Böjte Csaba ferences szerzetes és gyermekotthona lakói

Böjte Csaba: halleluja!

Böjte Csaba ferences szerzetes, a számos házat működtető Szent Ferenc Alapítvány vezetője úgy nyilatkozott, előre lépést jelent a képviselőház döntése. Úgy vélte, a törvénymódosítással új korszak kezdődik az alapítvány életében. „Halleluja! Nagyon örvendek. Úgy gondolom, úgy igazságos, hogyha az ember állami feladatokat lát el, akkor a költségvetésnek is a részese lehessen. Ez egy új korszakot jelent, ha igaz” – nyilatkozott a törvénymódosítás hírének hallatán a Szent Ferenc Alapítvány alapítója. Hozzátette, nem ismeri a módosított törvényt, de nagyon kíváncsi rá, ugyanis „mindig az apróbetűs részben vannak elrejtve a részletek”. A ferences szerzetes elmondta, az állam eddig is támogatta az alapítvány által működtetett bentlakásokat, fejkvóta alapján átvállalva azok kiadásainak egy részét.

Az április elején megszavazott törvénymódosítás egyébként már korábban is szerepelt napirenden, Dacian Cioloș vezette szakértői kormány azonban tavaly iktatott véleményezésében nem támogatta a törvénykezdeményezést, arra hivatkozva, hogy ingyenes kollégiumi ellátást az állami oktatási hálózat is biztosít, de nem jó, ha szociális helyzetük alapján elkülönítik a szegény sorsú gyerekeket. Azért is bírálta a tervezetet, hogy annak kezdeményezői a szülői hozzájárulás elengedésével úgymond a „felelőtlen” szülőket bátorítják, akiket a „szociális bentlakások” tulajdonképpen mentesít a gyermekek gondozásával és nevelésével kapcsolatos kötelezettségeik alól anélkül, hogy ennek gyámsági szempontból jogi következményei legyenek.

PAP MELINDA

Egyre több gyerek érdeklődik a kertészkedés iránt

Folytatódik a Hargita Megyei Tanács vidékfejlesztési egyesületének egyre sikeresebb kiskertészprogramja, évről évre egyre több 4–7. osztályos diák jelentkezik. Idén 720 Hargita megyei kisiskolás próbálja ki a kertészkedést a program keretében. Az elképzelés célja felhívni az iskolás gyerekek és szülei figyelmét arra, hogy friss zöldségeket különösebb anyagi ráfordítás nélkül lehet megtermelni. Ezáltal a diákok megtapasztalhatják, mennyire más az íze, felhasználhatósága a friss, általuk termelt zöldségnek a kereskedelemben forgalmazott termékekhez képest.

Borboly Csaba megyeelnök és Márton István, a vidékfejlesztési egyesület igazgatója átadták a zöldségvetőmagokat a csíkszeredai Nagy István Művészeti Líceum és a József Attila Általános Iskola tanulóinak április 3-án. A program során a tanulók saját zöldségeskertet alakíthatnak ki, és év végén díjazák a legjobbakat. A Nagy István-líceumban 50 diák, a József Attila-iskolában pedig 44 tanuló vehette át a vetőmagokat. Borboly Csaba örömet fejezte ki, hogy egyre több gyermek érdeklődik a kertészkedés iránt.

A zöldség termesztés is egyféle alkotás, amely során a kiskertészek ki tudják élni a kreativitásukat, felfedezik a zöldségek vizuális szépségét, a friss saját kezűk által termesztett étel ízeit. Kihívás lesz a diákok számára ez a tevékenység, mert a növények odafigyelést és ápolást igényelnek, öntözni kell őket, különben kiszáradnak, így ezáltal felelősséget tanulnak a gyermekek.

Márton István a verseny részleteit ismertette. A kis kertészek ötféle vetőmagot kaptak: saláta, cukkini, zöldborsó, retek és sárgarépa, illetve egy útmutatót, amelyből megtudhatták, hogy melyik magot mikor kell elültetni, hogyan érdemes párosítani a zöldségeket, valamint hogyan védhetik meg a kártevőktől ültetvényeiket. A gyermekek, miután megtalálják a megfelelő

• „A zöldségtermesztés során a kis kertészek ki tudják élni a kreativitásukat.”

helyet, ahova elültethetik a magokat, legyen az a nagyszülei kertje vagy a terasz, az utóbbi esetben egy műanyag edényre lesz szükségük, amelynek az aljára lyukakat kell fúrniuk, hogy kifolyhasson a fölösleges víz, tanácsolta Márton István a kertészeknek, gondozniuk kell a zöldségeket, követni fejlődésüket. Majd minden résztvevőnek június 30-ig írnia kell egy fogalmazást a munkafolyamatról, és képeket kell beküldenie, valamint piros pontra egy olyan receptet is küldhetnek be, amely a termesztett zöldségekből készül. A továbbított munkák közül kiválasztják a legjobb negyvenet, ezen fogalmazások szerzőit személyesen meglátogatja egy bizottság, hogy megtekintse a kiskertjüket, és a program végén díjazák a legügyesebbeket. Idén is értékes nyereményben részesülnek a legszorgalmasabb kiskertészek, tavaly 11 új biciklit osztottak ki felszereléssel együtt.

Hírösszefoglaló

Kertészkedjünk gyerekekkel!

Mi mindent tud csinálni egy gyerek a kertben? – hirtelen sok minden nem jut az eszünkbe. Persze koszos lesz a ruhája, sáros a cipője és jaj, mi lesz ha összevizezi magát, de nem ez a fontos. A gyerekek azért vannak a kertben, hogy mindent kipróbáljanak. Hogy földesek, füvesek, vizesek legyenek. Hogy szaladgáljanak, fára másszanak, leguruljanak a dombraól. Így szereznek tapasztalatot, és ezáltal tanulnak.

Óvodás, kisiskolás gyerekekkel már komolyabb tevékenységeket is végezhetünk – olvasható az *Emberpalánta* hu oldalon:

- elnyílt virágfejek eltávolítása;
- ásás gyermekméretű szerszámmal;
- zöldség- és virágmagok vetése cserépbe, balkonládába, ágyásba;
- magoncok szétültetése kiskanál, ceruza segítségével;
- növények locsolása kiskannával;
- termőföld, komposzt elgereblyézése az ágyás tetején;
- madáretető készítése;
- madarak etetése;
- virágok ültetése;
- virághagymák ültetése;
- gyomnövények eltávolítása;
- levágott fű, ágak, föld stb. talicskával való elszállítása;
- levágott faágak pakolása talicskába;
- madaraknak homokfürdő készítése;
- zöldségfélék szüretelése saját ágyásból hatalmas élmény, például cukkini, paradicsom, paprika, bab, borsó stb.;
- gyümölcsök szüretelése kosárba;
- gyümölcsökből sütemény, lekvár készítése felnőttekkel közösen;
- lehullott levelek összegereblyézése;
- a lomb kupacba hordása;
- az összegereblyézett lomb zsákokba vagy komposztra hordása;
- szárított virágokból díszek, ajándékok készítése;
- préselt virágokból képek ragasztása;
- őszi termésekből képek, díszek, játékok készítése;
- szobanövények locsolása kiskannával;
- magok csíráztatása;
- magok vetése tejfölös poharakba, edényekbe;
- miniatűr kert készítése.

Jóváhagyta a kormány a beiskolázási keretszámokat

Jóváhagyta a kormány márciusban a 2017–2018-as tanévre vonatkozó beiskolázási keretszámokat, számolt be az *Agerpres* hírügynökség egy, a témában küldött kormányközleményre hivatkozva. Mint írták, a közoktatásban ugyanannyi hely lesz, mint tavaly. Az átcsoportosítások következtében ellenben 10000-rel több hely lesz a kötelező elemi oktatásban, 1500 hellyel lesz több a csökkentett látogatású kötelező oktatásban, beleértve a börtönöket is, és 1000 hellyel lesz több a szakoktatásban. Ugyanakkor a középiskolai oktatásban csökkentették a helyek számát, a nappali, az esti és a csökkentett látogatású tagozatokon egyaránt. Az idézett dokumentum szerint a korábbihoz képest ellenben nem változik a helyek száma az óvodai, elemi, sport és művészeti tagozatokon. A kormány közleménye szerint az átcsoportosítást a pozitív demográfiai mutatók is indokolják.

A dokumentum arra is kitér, hogy a felsőoktatásban 62000 hely lesz alapképzésen, 35600 mesterin, 3000 doktori fokozaton és 4000 a rezidenseknek. Továbbra is fenntartanak helyeket a tovább tanulni akaró roma fiatalok számára. A beiskolázási keretszámokat kormányhatározattal hagyják jóvá, legkevesebb hat hónappal az iskolai év kezdete előtt.

Nem lesz elméleti 9. osztály a Brassaiában

A szülők tiltakozása ellenére sem indul elméleti 9. osztály a jövő tanévben a kolozsvári Brassai Sámuel Líceumban. A Kolozs megyei tanfelügyelőség ugyanis nem módosította korábbi döntését, miszerint az iskolának ösztől le kell mondania az elméleti 9. osztályáról. Török Zoltán főtanfelügyelő-helyettes úgy nyilatkozott, hogy az oktatási minisztérium kérésére megfelelően összeült a vezetőtanács, hogy döntsön az ügyben, azonban nem változtatta meg korábbi határozatát. Az iskolában tanuló diákok szülei és a tanári kar februárban fordult az oktatási minisztériumhoz, kérve, bírálja felül a tanfelügyelőség januári határozatát, miszerint az iskolában ösztől csak szakoktatás indulhat kilencedikben. Az iskola képviselői ellenben inkább a szakosztályról mondanának le az elméleti kilen-

cedik osztály javára. Kérésüket azzal indokolták, hogy így az iskola megtarthatja elméleti középiskola besorolását. A tanfelügyelőség vezetőtanácsa februárban már egyszer elutasította a Brassai-gimnázium beiskolázási tervének módosítását, a szülők és a tanári kar ezért fordult a minisztériumhoz az ügy orvoslását kérve.

Népszerűbbek a lakótelepi iskolák Kolozsváron

Évek óta idén először népszerűbbek a lakótelepi iskolák a központi tanintézeteknél Kolozsváron – számolt be a tanfelügyelőség. Valentin Cuius főtanfelügyelő szerint az előkészítő osztályokba való beiratkozáskor a lakónegyedekben található oktatási intézményekbe jelentkeztek a legtöbben. A népszerű intézmények listáját a Donát negyedbeli Onisifor Ghibu Elméleti Líceum vezeti, amelyben nyolc előkészítő osztályt indítanak, közülük egy magyar tannyelvű. A Monostor negyedben, a Hóstatí és a Hajnal negyedben is több nulladik osztályt indítanak, mint az előző években, számolt be az illetékes. A városközpontban és annak közvetlen közelében található tanintézetek továbbra is népszerűek, de vagy csökkent, vagy változatlan maradt az induló osztályok száma. A főtanfelügyelő szerint a lakónegyedekben található iskolák azért lettek keresettebbek, mert tájékoztatták a szülőket, hogy ezekben is jó pedagógusok tanítanak. Másrészt a központbeli iskolákban a harmadik és negyedik osztályos diákok délutáni váltásban járnak iskolába, így nem maradnak tantermek az after-school programokra, tehát a szülőknek már délben ki kell venniük a gyerekeket az iskolából. A másik érv, amely a lakónegyedi iskolák mellett szól, hogy a főtéri gépkocsiforgalom sokszor akadozik tanév közben, a szülők félőrárt, de akár egy órát is a forgalomban töltenek, amikor gyerekeik után mennek, míg a negyedekben ez nem okoz problémát. Utóbbi jelenségre egyébként Emil Boc polgármester is felhívta már a figyelmet, rámutatva: a városközpontbeli gépkocsiforgalom csökkentése érdekében a jövőben elejét veszik annak, hogy a más lakónegyedekben vagy a közeli településeken lakók ideiglenes tartózkodási engedéllyel a központbeli tanintézetekbe járassák gyerekeiket. A Kolozs megyei tanfelügyelőség szerint a beiratkozások első fázisá-

ban 5 485 előkészítő osztályos gyereket íratnak be szüleik, ez a szám azonban még nőhet.

Ingyenétkeztést és -szállást kaphatnak a szakiskolások

Ingyenétkezésben és -szállásban részesülhetnek az iskolai étkezdékben, bentlakásokban azok a tanulók, akik legalább hároméves szakiskolai képzésben vesznek részt, miután a szenátus elfogadta az erre vonatkozó törvényjavaslatot. Az *Agerpres* beszámolója szerint a szociáldemokrata párti szenátorok egy csoportja által előterjesztett javaslatot előzőleg a képviselőház is jóváhagyta, majd a felsőház oktatási szakbizottsága is kedvezően véleményezte, miután módosított a megfogalmazáson. Az eredeti szövegben az szerepelt, hogy a szakoktatásban részt vevő tanulók ingyenétkezésben és -szállásban részesülnek. A bizottságban módosított és a szenátus által is elfogadott változatban a részesülhetnek szó szerepel. A módosított javaslat ugyanakkor azt is előírja, hogy az ezzel járó költségeket a helyi vagy megyei önkormányzatok költségvetéséből fedezik majd. A szenátus 91 támogató, 1 ellenszavazattal és 2 tartózkodással fogadta el a javaslatot.

Május végén kezdődik a speciális érettségi

Május 27–28-án iratkozhatnak be a soron kívüli érettségi vizsgára azok a végzősök, akik tantárgyversenyekre vagy más nemzetközi megmérettetésekre készülnek, illetve külföldi egyetemre kívánnak felvételizni. Az oktatási minisztérium tájékoztatása szerint május 29-én tartják a szóbeli vizsgát román nyelv és irodalomból, május 30-án pedig anyanyelvből. Május 31-én kerül sor az idegennyelv-szóbelire, június 2-án és 3-án pedig a tanulók számítógépes kompetenciáit tesztelik. Az első írásbeli vizsgát június 6-án tartják román nyelv és irodalomból. Egy nappal később a szaknak megfelelő kötelező tantárgyból, június 8-án pedig a választott tantárgyból kell vizsgáznuk a végzősöknek. Június 9-én anyanyelvből mérik fel a tanulók tudását, az eredményeket pedig még aznap 18 óráig közzéteszik, és ugyancsak aznap 20 óráig fogadják az óváásokat. A fellebbezések elbírálása

utáni végleges eredményeket június 10-én hozzák nyilvánosságra.

Titkosíthatják az érettségi eredményeket

Titkosíthatják az érettségi eredményeket, mondta egy márciusban tartott informatikai értekezleten Bőjte Dániel, a tanügyminiszter informatikai tanácsosa. Az *Agerpres* beszámolója szerint az illetékes kifejtette, felmerült annak a gondolata, hogy az érettségi eredményeket ne tegyék közzé, hanem elektronikus levélben küldjék majd el minden egyes diáknak. A tanácsos szerint a minisztérium szintjén vita folyik arról, hogy a vizsga eredményei ne legyenek nyilvánosak. Az értekezleten Bőjte Dániel azt is hangsúlyozta, a szakértők feladata, hogy felkészült tanárok oktassák a számítástechnikát az általános iskolákban.

Könyvkommandót indított az RMDSZ

Könyvkommandó néven könyvadományozási kampányt indított az RMDSZ: tíz település iskoláját, szórványkollégiumát és magyar házat keresik fel két hét leforgása alatt, a leégett kommandói iskola újjáépítésének támogatására gyűjtve. Porcsalmi Bálint ügyvezető elnök elmondta, a tanintézet továbbra is várja a pénzadományokat, de a személyi jövedelemadó két százalékának felajánlásával is lehet segíteni. Kifejtette, az RMDSZ által kezdeményezett pénzügyűjtési kampány jó alkalom arra, hogy felmérjük, mennyire is tud a romániai magyar közösség saját ügyként kezelni egy leégett magyar iskola sorsát. Mára szerinte bebizonyosodni látszik, hogy egy ilyen ügy jó hívó szó, amit továbbra is napirenden kell tartani, hiszen az iskola újjáépítésére további pénzadományokra van szükség, tette hozzá az ügyvezető elnök. Rámutatott: friss kimutatások szerint a 800 ezer eurós összegből eddig 120 ezer lej gyűlt össze, ahhoz pedig, hogy jövő évtől újra biztos helyen tanulhassanak a diákok, a nyári vakációig újra kell építeni az iskolát. „Mi továbbra is arra kérünk mindenkit, hogy lehetőségeihez mérten adakozzon, hiszen 100 olyan gyermek sorsa most a tét, aki nem tehet arról, hogy ilyen helyzetbe kényszerült. A törvény értelmében minden állampolgár dönthet arról, melyik civil szervezetnek ajánlja fel

jövedelemadójának két százalékát. Ha ezzel a lehetőséggel nem él, az államkasszát gazdagítja. Bár ez nagyon kevésnek tűnhet, ha összefogunk, az iskola diákjainak ez nagy segítség” – hangsúlyozta Porcsalmi Bálint.

Az RMDSZ és a Communitas Alapítvány munkatársai Könyvkommandó kampány keretében Szilágysomlyón, Szilágycsehben és Máramaroszigeten kerestek fel magyar házakat. A szamosújvári szórványkollégium, a csicsókeresztúri Szent Anna-gyermekotthon, a vicei Szent István-gyermekotthon, a nagybányai Teleki Magyar Ház, a magyarlapádi szórványkollégium, a vajdahunyadi magyar ház, a négyfalusi Barcasági Csángó Szórványkollégium szintén szerepelt az útitervben.

Kéthetes a húsvéti vakáció

Április 15-én kezdődik, és május elsejéig tart a tavaszi vakáció az óvodások és iskolások számára, tájékoztattott az *Agerpres*. A tanév szerkezetét előíró oktatási minisztériumi rendelet szerint a szünidő április 19-én kezdődik, és 30-áig tart, de a diákok gyakorlatilag már április 15-étől szabadok lesznek, ugyanis április 17-ére esik húsvét másodnapja és az azt követő nap, 18-ika is szabad a pedagógusok számára. Az óvodák és iskolák május 2-án, kedden nyitják meg újra kapuit, mivel május elseje szintén munkaszüneti nap. Így összesen 11 munkanap lesz szabad a tanügyben dolgozók számára. A 35 oktatási hétből, 169 munkanapból és két féléből áll 2016/2017-es tanév június 17-én ér véget, az érettségi előtt álló végzősök május 26-án, a nyolcadikosok június 9-én fejezik be a tanévet.

Téves következtetések a romániai magyar oktatásról

Több téves következtetésre jutott a romániai magyar nyelvű oktatást illetően egy uniós tanulmány, számolt be Sógor Csaba. Az RMDSZ-es EP-képviselő szerint az a megállapítás rugaszkodott el leginkább a valóságtól, miszerint a romániai magyar nyelvű oktatás legfontosabb eredménye, hogy a tanulmányaikat magyar nyelven végző diákok munkát tudnak vállalni Magyarországon. Az Európai Parlament Kulturális és Oktatási Bizottságának (CULT) indítványozására

nemzetközi szakértők vizsgálták meg az európai kisebbségi nyelvű oktatás helyzetét. Sógor Csaba nagyon fontosnak tartja, hogy egyáltalán elkészült egy ilyen tanulmány, hiszen, mint mondta, évek óta igyekeznek a kisebbségi nyelvű oktatás problémájára irányítani az uniós döntéshozók figyelmét. „A nyelvi kisebbségek az EU népességének mintegy 10 százalékát teszik ki, tehát 40-50 millió kisebbségi nyelvhasználóról beszélhetünk. Az oktatási törvények azonban tagállami hatáskörbe tartoznak, ezért ütközünk folyamatosan akadályokba” – magyarázza az EP-képviselő, aki szakmai szempontból véleményezte a szóban forgó uniós tanulmány Romániára vonatkozó részét. Felhívta a CULT-szakbizottság figyelmét a tanulmányban szereplő téves következtetésekre, hibás megállapításokra, ugyanakkor a valós helyzet tényszerű ábrázolása érdekében kiegészítéseket küldött. A tanulmány egyik bekezdése szerint a Romániában magyar nyelven tanuló diákok főként Magyarországon tudnak munkát vállalni, ennek oka pedig a román nyelv alacsony szintű ismerete, ezzel azt sugallva, hogy előnyösebb lenne, ha románul tanulnának. „Jeleztük, hogy ez a következtetés egyáltalán nem helyes, hiszen a román nyelv megfelelő módon történő tanítása az oktatási rendszer feladata, a hiányosságok pedig abból fakadnak, hogy a románt anyanyelvként tanítják a magyar gyerekeknek, nem pedig környezeti vagy második nyelvként, ahogy a 1/2011-es oktatási törvény előírja” – magyarázta a képviselő. A tanulmány tévesen írja le azt is, mely egyetemeken tanulhatnak anyanyelvükön a magyar kisebbség tagjai, nem tesz említést a Babeş-Bolyai Tudományegyetemről, a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemről, a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemről. Sógor Csaba pontosítást és kiegészítést kért. „Ez a három intézmény az 1/2011-es oktatási törvény értelmében multikulturális egyetemként van meghatározva. Ez többek között azt is jelenti, hogy kötelesek külön szervezeti egységben kezelni a magyar nyelvű oktatást. Azt kértük, foglalják bele, hogy a MOGYE-n ez a mai napig nem történt meg, vagyis nem tartják be a törvényt – mondta az EP-képviselő.

P. M.